

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΜΙΑΣ ΗΤΤΗΜΕΝΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

Ο ΧΑΤΖΗ-ΘΑΝΑΣΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΦΙΔΟΚΑΡΠΟΥ

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

ΤΟ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ

Η ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΓΑΣΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΑΣ

Ο ΑΡΧΙΔΟΥΣ ΙΩΣΗΦ ΚΑΙ ΟΙ ΑΣΙΓΓΑΝΟΙ

ΤΟ ΝΕΟΝ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΖΩΑ "TERMINAL"

ΕΚΘΕΣΕΙΣ—ΔΙΑΦΟΡΑ

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

ΜΙΑΣ ΗΤΤΗΜΕΝΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

Τὰ πολυώνυμα οικόδομήματα τοῦ Μεγάλου Παλατίου οὐδεμίαν εἰδείκνυον ζωὴν. Τὰ περικύβητα τρικλίτια, ἢ περιχύσας Μαγναύρα, ἢ πολυθούλητας Πορφυρά, ἔνθα εἶδον τὸ φῶς τοῦ κόσμου τοσοῦτοι Πορφυρογέννητοι, ἢ αἰθούσα τῶν Δεκαεννέα Ἀκκουβίτων, τὸ Τσικανιστήριον, τὸ Χρυσοτοίχινον, ὅπου γενομένος δεκτὸς ὁ Λουίτπρανδὸς εἶδε τὰ μυθολογούμενα ἐκεῖνα χρῶσα πτηνὰ νὰ κελεύθωσι μεταλλικῶ-

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

πατος κελεύθωσι, καὶ τοὺς κινουμένους ἐν ζωῇ τοῦ θρόνου λέοντες, ἅπαντα ἦσαν σκοτεινὰ καὶ ἀκατοίχητα. Ἐπὶ τοῦ ὑπερῆρου τῆς αὐλείου Πύλης τῶν Βυζαντινῶν ἀνακτόρων ἐπιγεγραπτο ὁ στίχος τοῦ Κοραίου:

«Αἱ ἀράχαι ἐξύφανον τὰ ὑφασμάτα τῶν ἐν τοῖς πῶν Καισάρων Παλατίοις ἐκ δὲ τῶν νυκτερινῶν κρημνῶν τῶν γλαυκῶν ἀντήχησαν αἱ θέλοι τοῦ Ἑρρασιγιάπα».

Ἀπὸ ἐνὸς ἔτους, ἡ Πόλις εἶχεν ἀλωθῆ. Αἱ λαμπρότεροι συνοικίαι, ἐν αἷς ἐκεῖντο τὰ ὑπερήφανα μέγαρα τῶν Βυζαντινῶν μεγιστάνων ὡς μοναστήρια πολυδαίδαλα, κατωκλήθησαν ὑπὸ τῶν βρομερῶν ὄχλων τῆς Ἀσίας, οὗς συνεπύκνωσεν ἐν τῇ ἀτυχῇ βασιλευούσῃ Μεχμέτ ὁ πορθητὴς. Οἱ ἐναπομεινάντες πολῖται, περιδεῖς καὶ ἐμφοβαί, μὲ παλλομένην ἐκ τῆς ὑποψίας καρδίαν, σιωπηλοὶ ὡς νεοσοὶ καταπλαγέντες ὑπὸ τῆς βροντῶδους τοῦ ἰερακοῦ πτήσεως, περιεκύκλουν ὡς βασιλέα αὐτῶν, ὡς πατέρα αὐτῶν, Γεννάδιον τὸν Σχολάριον, τὸν πρῶτον Πατριάρχην τοῦ δούλου Γένους. Εἰς μάτην ἐνεθάρρυνε τοὺς δούλους ἡ φαινόμενη μεγαλοψυχία τοῦ Μεχμέτ. Οἱ πολῖται, βλέποντες περὶ ἑαυτοὺς τὰ ἀρπакτικά τῆς Ἀσίας σήμεν, μετὰ πολλῶν δισταγμῶν ἐξήρχοντο τοῦ οἴκου καὶ μετὰ μείζονος προφυλάξεως ὤμιλουν. Ὁ δούλος δὲν δύναται νὰ μεταβῆ ὅπου θέλει· ὁ δούλος δὲν δύναται νὰ θμιλήσῃ ὅ,τι θέλη.

Καὶ ὅμως ἔπρεπε νὰ ἑορτάσωσι τὸ Μέγα Πάσχα. Εἶναι ἑορτὴ ἑορτῶν αὕτη καὶ πανήγυρις πανηγύρεων. Καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ ὠκεανοῦ ὁ ναύτης, καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς ἐρήμου ὁ ἀσκητὴς, θά ψάλλῃ τὸ: «Χριστὸς Ἀνάστη», μὲ ἄφατον ἀγαλλίασιν.

Ἄλλὰ πῶς νὰ μεταβῶσιν οἱ δούλοι τὴν νύκτα εἰς τὸν ναὸν, κινδυνεύοντες νὰ κοπῶσιν εἰς δύο ὑπὸ τῶν ἀλαζόνων κατακλιτησῶν; Γνωρίζετε τί αἰσθάνεται ὁ ἀσθενὴς, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ ξεγερῆ τὴν νύκτα τοῦ Πάσχα; Τὰ ὄρα του βομβοῦσιν ἐκ τοῦ πυρετοῦ, καὶ αὐτοὶ νομίζει ὅτι ἀκούει τοῦ ἑορταστικῆς θορύβου τῶν μεταβαίνοντων ἐν χαρᾷ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

ὁ ἐλάχιστος τῆς γαλῆς κρότος φαίνεται αὐτῷ ὡς ἠδύλαλος ἦχος τοῦ πασχαλίου κώδωνος ἐν τῇ ἐξάψει τοῦ πυρετοῦ κλειῶν τὰ βλέφαρα, θεωρεῖ λαμπάδας καὶ ὄσφραίνεται θυμιαμάτων καὶ ἀκούει ψαλμωδίας χρυσοστολισμένων ἱερέων.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὗρε τὸ δούλον Γένος τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἔλωσιν Πάσχα.

Νὰ μεταβῇ τὴν νύκτα εἰς τὴν ἐκκλησίαν! Καὶ ποῖαν ἐκκλησίαν; Ἡ Ἁγία Σοφία δὲν ὑπῆρχε πλέον, δὲν ἤκουετο πλέον. Οἱ θόλοι τῆς κατάρμαυροι ὑψούντο ἄνευ σταυροῦ. Τὰ κωδωνοστάσια σιωπηλά ὡς δύο σύμβολα τᾶου. Οὐδὲν φῶς, οὐδεὶς κώδων. Εἶχε μεταβληθῆ εἰς Τζαμίον!

Ὁ συνετός ἐκεῖνος Γεννάδιος ἀνέγνω τὸν ὄρθρον τοῦ Πάσχα μόνος, κλειῶν ἀντὶ τῆς ψάλλῃ, καὶ ἴσως νεκρικᾶς εὐχᾶς ἐξαγγέλλων ἀντὶ τῶν χαρμωσύνων τοῦ Πάσχα ὧδων. Παρεκάλεσεν ὅμως τοὺς χριστιανούς νὰ ἔλθωσι μετὰ μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς, ὅπως ψάλλωσι τὸν ἑσπερινόν, τὴν δευτέραν λεγομένην Ἀνάστασιν, εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Τοῦτον εἶχε καταστήσει Πατριαρχεῖον.

Ὁρατὸς ναός, δεύτερος μετὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, μνημεῖον περικαλλές τῆς βυζαντινῆς τέχνης, ἀλλ' ὅστις δὲν ἐμελλεν ἐπὶ πολὺ νὰ μείνῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ὀρθοδοξίας.

Ἦλθεν ἡ δευτέρα ὥρα μετὰ μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς καὶ πάντες οἱ πολῖται λαμπάδα λευκὴν ὑποκρύπτοντες εἰσῆρχοντο μετὰ τινος δειλίας εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Ἀνάπτουσι τοῦ ναοῦ τὰ φῶτα, ἐνδύεται πανηγυρικῶς ὁ Πατριάρχης καὶ ἀναμένουσι.

Τί ἀναμένουσι; Φεῦ! τὸν βασιλέα τῶν! Κατὰ τὴν συνήθειαν ἐπρεπε σήμερον μετὰ μεσημβρίαν ὁ βασιλεὺς νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν καὶ ἀκούσῃ τὸν ἑσπερινόν τοῦ Πάσχα μετὰ μεγάλης βυζαντινῆς πομπῆς καὶ παρατάξεως.

Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Πόλεως ἐκοιμήτο τὸν αἰώνιον ὕπνον, πτώμα ἀκέφαλον, ὑπὸ τᾶ ἐρείπια τῆς Πύλης τοῦ Ρωμανοῦ!

Ὁ Πατριάρχης ἐμφανισθεὶς χρυσοστόλιστος ἐπὶ τοῦ δεσποτικοῦ θρόνου, προσπαθεῖ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς ἀπαρηγόρητους ἐκεῖνους χριστιανούς, ὅτινες ἄνευ πατρίδος καὶ ἄνευ βασιλέως, καὶ τὸ ὀλιγωρῶτερον, ἄνευ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὑπέκοντες ὅμως εἰς τὸ ἅγιον τῆς Πίστεως ἀθήνημα, ἤθελον νὰ ἐορτάσωσι τὸ Πάσχα. Ὡ! ποῖαν ἀπερίγραπτον χάριν θὰ εἶχε τὸ Πάσχα ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ Πόλει, ἐν τῷ περιβλεπτῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἐν μέσῳ τῆς στιλβούσης βασιλικῆς παρατάξεως! Καὶ αὐτὴ ἡ ἀτυμώσαστος ἦτο συνηθισμένη τόσους αἰῶνας εἰς τὸν θαυμαστόν θρόνον τῆς βασιλικῆς συνοδείας, ἐρχομένης κατὰ τὴν ὥραν ταύτην εἰς τὸν ναόν, ἐφαίνετο ὅτι ἀναμένει ἀκόμη, ὅτι δὲν ἦλθε τὸ Πάσχα ἀκόμη. Καὶ ἦτο πένθος ἡ στιγμή αὕτη.

Οἱ πολῖται στρέφουσι συνεχῶς τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν πύλην τοῦ ναοῦ. Δυστυχεῖς δούλοι! Πόσους αἰῶνας θὰ στρέψατε οὕτω κενῶς τοὺς ὀφθαλμούς! Ἡ μοῖρά σας ἐγγράφη μετὰ μαύρα γράμματα.

Τέλος, ἀρχεται ἡ χαρμωσύνος ἀκολουθία. Οἱ χοροὶ τονίζουσι τὸ περίφημον ἐκεῖνο βυζαντινὸν Χριστὸς Ἄνεστη καὶ ἡ καρδία τῶν πολιτῶν ἀνακουφίζεται. Ὁ λαὸς λαμβάνει θάρρος. Ἀναφέεται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ μὴ καταπράσινος, χλοερὰ ἐλπίς. Εἶνε ὁ Πατριάρχης τῶν. Ἐκεῖ πλέον συγκεντρώνει τὰ βλέμματα. Ἡ λιθοκόλλητος ἀρχιερατικὴ μίτρα παρίσταται ὡς βασιλικὸν στέμμα, ἡ ποικιλιμένη πομπαντορικὴ ράβδος διὰ σηματοδότην φαίνεται ὡς σκήπτρον, καὶ ὁ βαρυτάτος ἐκ τοῦ χρυσοῦ σάκκος ἐκλαμβάνεται ὡς τὸ αυτοκρατορικὸν σκαραμάγκιον.

Ἀρχεται τὸ Κὺριε Ἐκεκραξά ἀργόν, μελωδικόν. Καὶ τότε ὁ Πατριάρχης, λαβὼν θυμιαστήριον χρυσοῦν καταβαίνει τοῦ θρόνου καὶ ἀρχεται νὰ θυμιᾷ. Τοῦτο ἀπαξ μόνον τοῦ ἔτους ἐγένετο, σήμερον μόνον κατὰ τὴν δευτέραν ἀνάστασιν, ὅτε ἐθυμιάζε τὸν λαὸν αὐτὸς ὁ Πατριάρχης, δύο διακόνων προπορευομένων. Ἄλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ συγκίνησις, ὅτε ὁ Γεννάδιος, σταθεὶς ἐν μέσῳ τοῦ χοροῦ, ἀφοῦ ἐθυμιάσε τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἀρχεται νὰ θυμιᾷ τὸν ἐπ' ἀριστερᾷ μαρμαρινὸν στυλόν. Ἄλλ' εὐθὺς ἵσταται καὶ ἀρχίζει νὰ κλαίῃ. Ὅλος ὁ λαὸς τὸν μιμείται, καὶ βλέποντες ὅλοι πρὸς τὸν μαρμαρινὸν στυλόν, θρηνοῦσιν ἀπαρηγόρητα. Ἀνάστασις ἦτο λοιπὸν τοῦτο, ἡ κηδεῖα;

Ὡ Πάσχα δουλείας! Ὁ Πατριάρχης ἐνόμισεν ἐκ τῆς ἀρχαίας συνήθειας, ὅτι ἐκεῖ ἱσταμένου τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, θὰ ἦτο ὁ βασιλεὺς, καὶ ἤρξατο νὰ θυμιᾷ τὸν βασιλέα. Ἀλλὰ φεῦ! οὔτε θρόνος ὑπῆρχεν, οὔτε βασιλεὺς. Καὶ ἰδόντες τὴν κενὴν βασιλείαν θέσιν ἐθρήνον.

Ὡ! ἀπὸ ὀλίγου θρηνεῖτε, πολῖται, ἔχετε ἀνάγκην ποταμῶν δακρῶν, αἰῶνας θὰ εἶνε ὁ θρόνος κενὸς βασιλείας. Ἡ μοῖρά σας ἐγγράφη μετὰ μαύρα γράμματα.

Ὁ ἑσπερινὸς ἔληξεν. Ἄλλ' ἐνῶ ἐτελεῖτο ὁ ἀσπαρμῶς τῆς Ἀναστάσεως, θόρυβος ἤκουσθη ἐξω εἰς τὸ προαύλιον. Ὁ λαὸς φεύγει περίτρομος. Μένει μόνος ὁ Πατριάρχης μετὰ τῶν ἱερέων καὶ διακόνων. Καὶ μανθάνει, ὅτι ἐν τῷ προαυλίῳ εὗρεθη φονευμένος ἀγαρηνός τις, οἱ δὲ τούρκοι συναχθέντες ἠπειλοῦν ἐκδικησιν, ἀποδίδοντες εἰς τὴν χριστιανικὴν τὸν φόνον....

Τὸ ἐπόμενον ἔτος, ὁ ναὸς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἦτο Τζαμίον. Οἱ δὲ πολῖται ἐώρτασαν τὸ Πάσχα εἰς τὸν ναὸν τῆς Παμκακαρίστου. Αὐτὸν τὸν τρόπον μετεχειρίσθησαν προσφῶς οἱ τούρκοι, ὅπως καὶ τὸν πάγκαλλον μετὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν ναὸν μεταποιήσωσιν εἰς Τζαμίον. Οἱ δὲ δυστυχεῖς δούλοι, πτήσσαντες ὅλον ἐν καὶ πάντοτε πτήσσαντες, κατήντησαν νὰ περισυναχθῶσιν εἰς τὰς πτωχὰς συνοικίας τοῦ Φαναρίου, ὅπου ὁ Πατριάρχης κρυφά, ὑπὸ τὰ σκότη τοῦ οἰκήματός, ἀνεστήλασε τὸ πεισιπῶθεν ράκος ἀπὸ τῆς μεγάλης πατρίδος τὸν Σταυραετόν!

Ἄλλ' ἐκτοτε παρῆλθεν αἰῶνας. Τὰ δάκρυα ἐξηράνθησαν. Καὶ τὸ Πάσχα τελούσιν ἐκεῖ οἱ κατακτηθέντες ἄνευ θρόνων. Τόσούτην ἀπέχει τὸ Φανάριον τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τοῦ Σαραγίου, ὥστε οἱ ἀπόγονοι τῶν ἠττημένων, οἱ γεννηθέντες ἐν τῇ δουλείᾳ, ἐλησμόνησαν καὶ Ἁγίαν Σοφίαν καὶ Θρόνον. Ἐν τῷ πτωχῷ τοῦ Φαναρίου ναῷ τελούσιν τὴν Ἀνάστασιν, μετὰ χάριτος ἀκούουσι μνημονεύμενον τὸ ὄνομα

τοῦ βασιλεύοντος Σουλτάνου, πρὸς ὃν ἀμιλλῶνται τίς ν' ἀπονεύμῃ βαθύτερον σεβασμόν, οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀξιωματικῶν ἐκεῖνων τοῦ Βυζαντίου, φοροῦντες τὸ φέσιον. Καὶ ἔχουσι δίκαιον. Τὸ πολυτιμότερον πράγμα τοῦ ἀνθρώπου εἶνε τὸ αἷμα. Ἡ Ἀνάστασις, ὡς λέξις ἔχει μόνον ἐκκλησιαστικὴν σημασίαν. Ἐπειτα, εἶνε φόβος ν' ἀποπεμφθῶσι καὶ ἐκ τοῦ Φαναρίου, καὶ τότε ποῦ θὰ ἐορτάσωσι τὴν δευτέραν Ἀνάστασιν; Ἡ μοῖρά σας, δυστυχεῖς δούλοι, ἐγγράφη μετὰ μαύρα γράμματα!

Δ. ΜΩΡΑΪΤΙΔΗΣ

ΧΡΥΣΟΣ

Ἡ παραγωγή χρυσοῦ ἐπὶ τῆς γῆς φαίνεται ἐπὶ αὐθάνει σημαντικῶς. Ἐκτός τῶν μεταλλείων τῆς ὑπὸ γερμανικὴν κυριαρχίαν δουτικοσημηβρινῆς Ἀφρικῆς, πλοῖσια φαίνονται καὶ τὰ ἐν Τρανσβαλῇ. Οἱ ἄγγλοι Ἰνδῶν καὶ Βαλῆς, οἱ εἰνεῖς ἐξήτασαν αὐτὰ εὐρώως, τὰ ἐπαινοῦσι πολὺ. Ἐπίσης καὶ τὰ ἐν Μεσσορῇ τῶν Ἰνδῶν μεταλλικοῦ χρυσοῦ ὑπῆρξαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πολὺ παραγωγικώτερα. Ἄλλὰ καὶ ἐν Οὐαλία τὸ αὐτὸ προμηνύεται ἐκ τῶν περυσίων ἐργασιῶν.

Ο ΧΑΤΖΗ ΘΑΝΑΣΗΣ

(Ἀιτήγημα πασχαλινόν)

Ἦτο νύξ ἀσέληνος καὶ σκοτεινὴ τοῦ μηνὸς ἀπριλίου τοῦ 1823. Δύο μόλις ὥραι ὑπελείπαντο διὰ ν' ἀνατεῖλῃ ἡ πρῶτα, ἣτις θὰ ἦτο ἡ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα. Αἱ πρῶται ὀρεῖαι κραυγαὶ τῶν ἀλεκτρούων, τῶν συνήθως ἀναγγελλόντων τὴν προέγχεσιν τῆς αὐγῆς, μόλις εἶχον διασχίσει, ἀραιαὶ καὶ μεμακρυσμένα, τὸν πέπλον τῆς σκοτίας καὶ σιγῆς, ὅστις ἐκάλυπτε τὴν ὑπνώπτουσαν Οἰνάνην. (1) Οἱ δύο ἢ τρεῖς μικροὶ καὶ ταπεινοὶ χριστιανικοὶ ναοὶ τῆς πόλεως, διετέλουν ἤδη ἀπὸ ἀρκετῆς ὥρας ἐν πλήρει ἡρεμίᾳ. Ἡ λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως εἶχε περικλιθεῖ ἐν αὐτοῖς, εἶχον σεβαστῆ τὰ φῶτά των, εἶχον κλεισθῆ αἱ πύλαι των, καὶ εἰς τὰ στενά προαυλιᾶ των, ἐνθα πρὸ ὀλίγου ἐτι συναστίζετο τόσος κόσμος, ὁ δαίμων τῆς σιγῆς τῶρα ἐχώρει μετὰ τὰς μαύρας νύμφας τῆς νυκτός.

Ὀλίγιστα ἀκόμη χριστιανὰ, βραδύναντες, ἐπαίοντο ποῦ καὶ ποῦ, μετὰ χάρτινα φανάρια εἰς τὰς χεῖρας, διερχόμενοι τὰς λαθυρινθώδεις καὶ ζοφωδέστας στενωπούς, καὶ ἐσπεύδον εἰς τοὺς οἴκους των, ἐνθα τοὺς ἀνέμενον ἤδη αἱ σύζυγοί των, ἔχουσαι ἀπὸ πολλοῦ ἔτοιμον τὸ πασχαλινὸν πρόγευμα, καὶ τὰ μικρὰ τέκνα των, θορυβούντα ἐξ ἀνυπαμογησίας καὶ εὐθυμίου προσδοχίας.

(1) Πόλις παραλία ἐπὶ τοῦ Εὐθείου Πόντου.

Ἄλλ' εἰς τὸν οἶκον τοῦ Χατζῆ-Θανάση, οὔτε παῖδες ἐθούρουν, οὔτε ἡ κίχησις καὶ ἡ παραχῆ, ἡ παρατραυμένη εἰς πολυμελεῖς οικογενείας, ὑπῆρχε. Μόνη ἡ νεκρά καὶ περικαλλὴς σύζυγος τοῦ Μαρία τὸν ἀνέμενε, ἱσταμένη σύννοος ὀπισθεν τοῦ δικτυωτοῦ παραθύρου ἐνός τῶν ἰσογείων δωματίων, καὶ ἡ γραῖα ὑπέρετρα Παρθένα διευθετεῖ ἡσύχως τὴν πασχαλινὴν τράπεζαν.

Ἦσαν ἀκόμη νεόνυμφοι μόλις εἶχον ἐπτά ἑβδομάδας συμπληρωμένας, ἀφ' οὗτου συνέζων ὡς ἀνδρόγυνον· ὁ γάμος των εἶχε τελεσθῆ ἀκριβῶς κατὰ τὴν τελευταίαν κυριακὴν τῶν Ἀπόκρεω. Ὁ ἔρωσ των διετέλει εἰσέτι εἰς τὴν θερμότεραν καὶ φλογερωτέραν αὐτοῦ περίοδον. Πόσον ἠγαπῶντο, ὁ θεὸς μόνος καὶ ἡ καρδία των ἐγνώριζεν· οὔτε ἡ γλῶσσα των κατάρθωσε ποτὲ νὰ ἐκφράσῃ ἐπαρκῶς τὸ μέγεθος τῆς ἀγάπης των, οὔτε ὁ κάλαμος ἡμῶν θὰ τολμήσῃ νὰ τὸ παραστήσῃ.

Ὁ Χατζῆ-Θανάσης ἦν ἀνὴρ νέος καὶ ευκατάστατος, ἡλικίας εἰκοσι τεσσάρων ἕως εἰκοσι πέντε ἐτῶν, τὸ ἐπάγγελμα ναυτικός. Ἦτο ἰδιοκτήτης μικροῦ ἱστιοφόρου, δι' οὗ ἐξετέλει τὴν ἀκτοπλοῖαν τῶν παραλιῶν τῆς Μαύρης θαλάσσης. Ἡ σύζυγος τοῦ Μαρίας, ἦτο θυγάτηρ πτωχῆς ἀλλ' ἐντίμου οικογενείας, ἦγε τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς, καὶ διετέλει λίαν γνωστὴ ὡς κατέχουσα τὰ σκήπτρα τῆς καλλονῆς μεταξὺ τῶν γυναικῶν τῆς ὀρθοδοξοῦ κοινότητος τῆς πόλεως.

— Ἀχ, καυμένη Παρθένα, εἶπεν αἰφνης ἀποταθεῖσα πρὸς τὴν γραῖαν. Ἔτσι, μοῦρχειται νὰ κλάψω!... Ἐγὼ ἀπὸ βραδῆς ἐνα σικλέτι, λές καὶ θὰ μὲ πνίξῃ. Κάτι κακὸ θὰ μὰς ἔλθῃ, δίχως ἄλλο. Ὁ Θανάσης ἀργεῖ πολὺ. Ὅλοι οἱ γειτόνοι ἤλθαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, αὐτὸς ἀκόμα νὰ φανῇ. Ὡ! δίχως ἄλλο, κάτι κακὸ θὰ μὰς ἔλθῃ ἀπόψε!

— Μὴ βάνης τέτοιαις ἐννοιαῖς, παιδάκι μου, εἶπεν ἡ γραῖα προσπαθοῦσα νὰ τὴν καθησυχάσῃ. Δὲν εἶνε τίποτε. Ἀργησε, διότι πρέπει νὰ λογαριάσῃ μαζῇ μετὰ τοὺς ἄλλους ἐπιτρόπους τῆς ἐκκλησίας, τὰ χρήματα ποῦ μαζευθήκανε ἀπὸ τοὺς δίσκους καὶ ἀπὸ τὰ κερά. Τώρα ἀρχεται ὅπου καὶ νᾶναι.

Ἄλλ' ἡ Μαρία ἐκίνησεν ἐν δυσπιστίᾳ τὴν μικρὰν τῆς κεφαλήν, καταπνίγουσα ἐνα λυγμόν.

Πέντε λεπτὰ παρῆλθον ἀκόμη ἐν ἀπεριγράπτῳ ἀγωνίᾳ· πέντε λεπτὰ, τὰ ὅποια ἐφάνησαν αἰῶνες εἰς τὴν Μαρίαν. Μετὰ τὴν παρέλευσιν αὐτῶν, βήματα ταχέα ἤκουσθησαν ἐν τῇ ὕδῳ, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐκρούσθη ἡ θύρα.

— Ἦλθε! Ἀνεφάνησεν ἐν ἀγαλλιάσει ἡ νέα γυνή, καὶ ἐξώρμησε παράτα τοῦ δωματίου, ὅπως ἀνοίξῃ τὴν θύραν εἰς τὸν πεφιλημένον τῆς σύζυγον. Καὶ ἦτο τῷ ὄντι αὐτὸς εἰσῆλθεν ὑποτονθαρίζων ναυτικὸν τινα σκοπὸν, ἐκλείσει τὴν θύραν ὀπισθεν τοῦ, καὶ ἐβύσει τὸν φάγον, ὃν ἐκράτει. Ἀλλὰ δὲν εἶχε προχωρήσει ἐν βῆμα εἰς τὸν διάδρομον, καὶ ἡ Μαρία ἐκρέματο ἤδη ἀπὸ τοῦ τραχήλου τοῦ, καλύπτουσα τὸ πρόσωπόν του διὰ φιλημάτων καὶ χέουσα κρουνοὺς δακρῶν.

— Γιατί ν' ἀργήσῃς ὡς αὕτην τὴν ὥραν, Θανάση.

μου; είπε διακοπτομένη υπό λυγμών δὲν ἤξευρες, τί ἔνοικας θὰ βάνῃ ὁ νύξ μου;

— Ἄ το παραπονιάρικό μου! εἶπε με φωνὴν θωπευτικὴν ὁ Χατζῆ-Θανάσης, θλίβων ἐπὶ τοῦ στήθεος τοῦ τῆν μικρὸν του σύγρονον, καὶ καλύπτων συνάμα διὰ θερμῶν καὶ παρατέτχμένων ἀσπασαῶν τὰς περειαὶς καὶ τὸν τραχήλον τῆς. «Ἦμουν εἰς τὸ παγαχάρι καὶ μετρούσαμε τοὺς ἀκτσέδες πού μαζεύθησαν...»

Στιγμαὶ τινες παρήλθον οὕτω, ἐν ἀμοιβαίᾳ περιπτύξει καὶ διαχύσειν ἐρωτικαῖς. Μετὰ ταῦτα, ὁ Χατζῆ-Θανάσης προσέθηκε:

— Μὴ κλαῖς πιά, Μαρία μου!... Φθάνει... Νά πού τώρα θὰ μ' ἔχῃς σιμά σου ὅλη μέρα!

Ἡ Μαρία τότε ἀπεσπασθῆ μετὰ κόπου ἐκ τῆς ἀγκάλῃς του, καὶ εσπογγίζουσα τὰ δάκρυα ἀπὸ τῶν ἰφθαλμῶν τῆς, τῷ εἶπε:

— Δὲν ξέρω γιατί· θὰ μὲ πῆς ἴσως τρελλή! μὰ τί νὰ σοῦ πῶ! δὲν μ' ἔρχεται νὰ ξεκολλήσω ἀπὸ πάνω σου... Σὰν νὰ μὲ λέγῃ κάποιος κρυφά, πῶς θὰ χωριστοῦμε γιὰ πάντα... Ἦθελα νὰ ἤμωνα ἔτσι, γιὰ πάντα πεσμένη στὴν ἀγκάλιά σου, νὰ χῶ τὸ κεφάλι μου ἀκουμπισμένο στὰ στήθιά σου, καὶ νὰ κλαίω, ὅλο νὰ κλαίω, νὰ χύνω δάκρυα πού νὰ μὴν ἔχουν τελειομό!

— Ἐλα δά! τί εἶν' αὐτὰ πού μοῦ φάλλεις! ἀπήντησεν ὁ Χατζῆ-Θανάσης. Σὰν καθήσουμε στὸ τραπέζι μας, σὰν φάμε τὸ ἀνάκι μας καὶ πιούμε τὸ κρασί μας, θὰ σοῦ περάσουν ὅλα αὐτὰ τὰ σεκλέτικα... Ἐλα, Μαρία μου, ἔλα!

Καὶ ἔλκων αὐτὴν ἐκ τοῦ βραχίονος, τὴν παρέσυρε μεθ' ἑαυτοῦ μέχρι τοῦ δωματίου, ἐνθα τοὺς ἀνέμενον ἡ ἑτοιμὴν τράπεζα, καὶ ἡ γραῖα Παρθένια, ἰσταμένη ἐγγύς.

* * *

Ἡμίσεια ὥρα παρήλθεν οὕτω ἡ Μαρία ἤρχισε νὰ καθίσταται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον χρωπὴ τὸ γεῦμα των προσήγγιζεν ἤδη εἰς τὸ πέρας αὐτοῦ, αἱ δὲ πένθιμοι ἰδέαι εἶχον ἐντελῶς διαλυθῆ. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Μαρία καὶ ὁ Χατζῆ-Θανάσης συνέκρουον τὰ ποτήρια των, εὐχόμενοι πρὸς ἀλλήλους, «Καὶ τοῦ χρόνου,» τρεῖς δυνατοὶ κτύποι ἐκλόνησαν τὴν θύραν τῆς οἰκίας.

— Θεὲ μου! Ποῖός νὰ εἶνε; Ἐκράζεν ἡ Μαρία φρικιώσα. Μὴν εἶνε γενίτσαροι;

— Πήγαινε, Μαρία, χώσου εἰς τὸ κρεβάτι σου καὶ κλειδώσε ἀπὸ μέσα τὴν πόρτα τῆς κἀμαρας. Πάγω ἐγὼ ν' ἀνοιξῶ... εἶπεν ὁ Θανάσης.

— Ἀχ! μὴν ἀνοιγῆς, νὰ χαρῆς τὸ φῶς σου!

— Πήγαινε, πού σοῦ λέγω καὶ κρύψου, καυμένη, γιατί θὰ σπάσουν τὴν πόρτα!... Δὲν ἀκούς;

Καὶ τῷ ὄντι, οἱ κτύποι εἶχον ἐπαναληφθῆ ἰσχυρότεροι.

Ἡ Μαρία ἐσπευσε περίτρομος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς, καὶ νὰ κλείσῃ ἐσωθεν τὴν θύραν αὐτοῦ. Ὁ Χατζῆ-Θανάσης μετέβη καὶ ἤνοιξε τὴν ἐξώθυραν. Ἦσαν τῷ ὄντι οἱ γενίτσαροι. Εἰς ἀπόστασιν δύο βηματίων, εἶδεν ἰστάμενον τὸν φοβερόν Γιοσουφ-Μπαϊ-

ρακτάρην μετὰ πέντε ἢ ἑξ ἄλλων γενιτσάρων, ἐξωπλισμένων ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ὀνύχων.

— Ἀπόψε ἤλθαμε γιὰ νὰ μᾶς φιλέψῃς, Θανάς-τσορπατσῆ, εἶπεν ὁ Μπαϊρακτάρης.

— Ὁ δούλος σας εἶνε εἰς τὰς διαταγὰς σας, ἀγάδες, εἶπεν ὁ Θανάσης χαϊρετίζων δι' ἐπανειλημμένων ἰδαριολίων τρεμενῶν.

Οἱ γενίτσαροι εἰσῆλθον, ἐπορεύθησαν εὐθὺς πρὸς τὸ δωματίον ἐνθα ἦτο ἐστρωμένη ἡ τράπεζα, καὶ ἀπρόσκλητοι ἐκάθησαν περὶ αὐτήν.

— Ἄφεριμ! εἶνε ἑτοιμὸ καὶ τὸ τραπέζι! εἶπεν ὁ Μπαϊρακτάρης. Φέρετέ μας τώρα κρέας, βράκι καὶ ὄ,τι ἄλλο ἔχετε.

Αἱ διαταγαὶ τοῦ ἀμέσως ἐξετελέσθησαν, καὶ οἱ γενίτσαροι λαϊμαργῶς ἐπέπεσον ἐπὶ τῶν κομισθέντων ἰδεσμάτων, καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ τῆς βράκης. Ἀφοῦ ἐπὶ τινὰ χρόνον εὐωχῆθησαν καὶ ἐμεθύθησαν ἀρκούντως, ὁ Μπαϊρακτάρης, ἀποταθείς πρὸς τὸν ζαρωμένον εἰς τινὰ γωνίαν καὶ πελιδῶν ἐκ φόβου Χατζῆ-Θανάσην:

— Τώρα, εἶπε, φέρε μας ἐδῶ τὴν γυναῖκά σου δι' αὐτὴν ἤλθαμεν.

Εἰς τὸ ἀκουσμα τῶν λόγων τούτων, ἡ φρίκη εἰσέδυσσε μέχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων τοῦ ἀτυχοῦς Χατζῆ-Θανάση. Κυριολεκτικῶς, τὰ ἔχασε.

Καὶ μετὰ στιγμῶν τινῶν κατὰπληξιν καὶ σιωπῆν, ὁ δυστυχὴς ἐσπευσε νὰ προσπέσῃ εἰς τοὺς πόδας τοῦ γενιτσαροῦ, καὶ τὸν παρεκάλει, νὰ συγκατατεθῆ νὰ λάβῃ ὅλα του τὰ υπάρχοντα, ἀλλὰ νὰ τῷ ἀφήσῃ τὴν γυναῖκά του. Ἀλλ' ὅλοι αἱ παρακλήσεις του ἀπέβησαν εἰς μάτην. Ὁ Μπαϊρακτάρης, ἀνένδοτος, ἐπανελάμβανε:

— Τὴν γυναῖκά σου θὰ πάρωμεν, γκισούρ! τὴν θέλει ὁ Χαφῆζ πασσάς, γιατί ἀκούσε νὰ λένε, πῶς εἶνε εὐμορφη ὡσάν τὰ οὐρί! Τὸ βιός σου, εἶνε πού εἶνε δικό μας, τὸ πέρνομε καὶ δίχως νὰ σὲ βωτήσουμε!

Καὶ ταῦτοχρόνως, εἰς ἑν νεύματι του, δύο ἢ τρεῖς γενίτσαροι ὤρμησαν πρὸς τὴν κεκλεισμένην θύραν τοῦ κοιτῶνος, ἐνθα ὑπέθετον, ὅτι θὰ εἶχε καταφύγει ἡ ζητούμενη γυνή. Καὶ ἦσαν ἤδη ἑτοιμοὶ νὰ διαρρήξωσι τὴν θύραν διὰ τῶν πελέκειών των, ὅτε αἰφνης καὶ παρὰ πάσαν ἐλπίδα, εὐρέθη ἀπέναντί των ὁ Χατζῆ-Θανάσης με μίαν μάχαιραν εἰς τὰς χεῖρας, ἑτοιμὸς νὰ ὑπερασπίσῃ διὰ τῆς ζωῆς του τὴν τιμὴν τῆς φιλάτης του Μαρίας. Ὁ κίνδυνος τὸν εἶχε καταστήσει ἐκτάκτως ἀνδρείον καὶ θαρραλέον. «Δὲν τὴν πέρνετε τὴν γυναῖκά μου!» εἶπεν. Αἰματηρὰ συμπλοκὴ συνήφθη τότε μεταξύ αὐτοῦ καὶ τῶν γενιτσάρων. Ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας, ὁ χριστιανὸς ἐπάλασε μετὰ λύσης καὶ ἀπελπισίας, ὑπεραμυνόμενος τῆς ἐστίας του καὶ τῆς συζυγιακῆς τιμῆς. Κατάρθωσε νὰ πληγώσῃ δύο τῶν γενιτσάρων διὰ τῆς μαχαίρας του, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπέκυψε, καὶ κατέπεσεν αἰματόφυρτος, λαβὼν καιρίαν πληγὴν ἐπὶ τῆς ἀριστερῆς ὤμοπλάτης.

Οἱ γενίτσαροι τὸν ἐξέλαβον ὡς νεκρὸν τὸν ἀφήκαν λοιπὸν νὰ κατὰκηται κυλιόμενος εἰς τὰ αἵματά του, καὶ συντριψάντες διὰ πελέκειων τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος, ἤρπασαν τὴν δυστυχῆ Μαρίαν, ἥτις ἦτο ἤδη

λειπόθυμος ἐκ τοῦ φόβου. Καὶ μετὰ τινὰ λεπτὰ τῆς ὄρας, συμπαραλαβόντες καὶ πᾶν ὅ,τι τιμαφῆς καὶ εὐμετακόμιστον εὐρον ἐν τῷ οἴκῳ, ἀπῆλθον. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γραῖαν Παρθέναν, αὕτη, πρὸ πολλοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενιτσῆς συγχύσεως καὶ ταραχῆς, εἶχεν εὐρὴν εὐκαιρίαν νὰ δραπέτευσῃ.

Καὶ οὕτω, καθ' ὃν χρόνον πάντες οἱ λοιποὶ χριστιανικοὶ εἰκοὶ τῆς Οἰνῆς ἐώρταζον φασφῶς τὸ Πάσχα, αἱ πρῶται ἀκτίνες τῆς ἡοῦς, αἱ χρυσώσκει τὸν ὀρίζοντα, εὐρον τὴν οἰκίαν τοῦ Χατζῆ-Θανάση ἔρημον, βεβυθισμένην εἰς τὸ πένθος καὶ κηλιδωμένην μετ' αἵμα.

Ἀλλὰ τὰ πάντα περέρχονται ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ αὐταὶ αἱ συμφοραὶ ἀκόμη. Ὁ Χατζῆ-Θανάσης, νοσηλευθεὶς κρυφίως ὑπὸ τῆς γραῖας Παρθένας, ἀνέρρωσε μετὰ τινὰς ἑβδομάδας ἐκ τῆς πληγῆς του καὶ φοβούμενος εἰς τὸ ἔξῃς νὰ μείνῃ ἐν Οἰνῇ, ἐξεντεύθη. Μετέβη κατ' ἀρχὰς εἰς Ὀδησσόν, κατόπιν εἰς Βιέννην καὶ Τεργέστην, μετέβη τὸ ἐμπόριον, ἐπλούτισεν, ἀπέκτησε πείραν καὶ γνώσεις ἐκ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, περιῆλθεν ὄλος τὰς εὐρωπαϊκὰς πρωτευούσας· ἀλλὰ δὲν ἐσκέφθη ποτὲ νὰ νυμφευθῆ ἐκ δευτέρου. Ἡ εἰκὼν τῆς δυστυχοῦς Μαρίας του, τῆς γυναικὸς τὴν ἀποῖαν τσοῦτον ἠγάπησε, καὶ μεθ' ἧς τόσον ὀλίγον συνέζησε, περὶστατο ἀείποτε ζωῆρά πρὸ τῶν ὀνύχων του.

Τέλος μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ἄλλης εἰκοσιπενταετίας, ὁ Χατζῆ-Θανάσης ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ταυρκίαν καὶ προτιθέμενος νὰ μεταβῆ εἰς ἐπισκεψίαν τῆς γενεθλίου αὐτοῦ πόλεως, διῆλθεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως με σκοπὸν νὰ διαμείνῃ ἐν αὐτῇ ἑβδομάδας τινὰς.

Καὶ μίαν ἡμέραν—ἦτο μεγάλη ἑβδομάς—ἔτυχε νὰ καθῆται εἰς τὸ ἐμπορικὸν κατάστημα ἐνὸς φίλου του, ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἀγορᾷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· κίνησις ζωῆρᾳ ἐπεκράτει, κατὰ ἐκαντοτάδας δὲ ἤρχοντο καὶ παρήρχοντο αἱ ἀμαξαι, αἱ φέρουσαι τὰς χανοῦμ, αἵτινες ἐποίουν τὰς ἐαρινὰς προμηθείας αὐτῶν. Αἰφνης μία πλουσίαι ἀμαξα ἐσταμάτησεν ἐμπροσθεν τοῦ ἐμπορικοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς θυρίδος αὐτῆς προέκυψεν ἡ κερσάλη μιᾶς χανοῦμ τεσσαρκοκνούτιδος περικού, ἀλλ' εἰσέτι ὠραίας. Κάτωθεν τοῦ λεπτοτάτου γιασμακίου τῆς διεκρίνετο καθαρώτατα ὀλόκληρος ἡ λευκὴ καὶ εὐτραφῆς μορφή τῆς. Ἀπέναντί τῆς ἐκάθητο δύο νεαροὶ καὶ λεπτοφυεῖς σκλάβοι, ἐξωθεν δὲ τῆς ἀμάξης, πλησίον τοῦ ἡνίοχου, εἰς τερατόμορφος εὐνοῦχος.

Ὅταν τὸ βλέμμα τῆς χανοῦμ ταύτης καὶ τὸ τοῦ Χατζῆ-Θανάση συννητήθησαν, ὁ τελευταῖος ἠσθάνθη παράδοξον ὄλος συγκίνησιν. Ἐνόμισεν, ὅτι ἡ μορφή αὕτη, τὸ βλέμμα τοῦτο, δὲν τῷ ἦσαν ἄγνωστα. Καὶ ὅταν ἐκείνη ὠμίλησε, ζητοῦσα μεταξωτὰ τινὰ ὑφάσματα, ὁ Χατζῆ-Θανάσης ἀνεσπίστησεν. Ἡ φωνὴ ἐκείνη δὲν ἀντήχει διὰ πρώτην φοράν εἰς τὰ ὄτα του. Ἐπιθυμῶν νὰ ἐξακριβώσῃ τὰς ὑπονοίας, αἵτινες αἰφνης ἐπῆλθον εἰς τὸν νοῦν του, παρεκάλει τὸν φίλον του νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ, νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὴν χανοῦμ αὐτῆς ὡς καταστηματοῦχος.

Ἐλαβε λοιπὸν ἀνὰ χεῖρας τὰ ζητηθέντα μεταξωτὰ ὑφάσματα καὶ ἐπλησίασε τὴν θυρίδα. Ἡ Κραυγὴ ἐκπλήξεως ἐξῆλθε τότε ἐκ τοῦ στόματος ἀμποτέρων.

— Σὺ εἶσαι, Θανάση!

— Μαρία!

Σιγῇ διεδέχθη τὰς ἀναφωνήσεις ταύτας. Παρ' ὀλίγον νὰ πέσωσιν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Χατζῆ-Θανάση τὰ ὑφάσματα, αἵτινα ἐκράτειν τσοῦτον ἦτο ἡ συγκίνησις του. Τὴν σιωπὴν ἔλυσε ἡ Μαρία.

— Ζῆς λοιπὸν! ἀνέστης ἐκ νεκρῶν; καὶ ἐγὼ σ' ἐνομίζα ἀποθνήσκοντα! Εἶπεν ἀπατόμως.

— Ἐζῆσα, φεῦ!... Βλέπω ὅμως, ὅτι καὶ σὺ ἐπέζησες μετὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην νύκτα!

Ἡ Μαρία ἐστέναξεν.

— Ἀλλῶς, ὅποια φρικώδης νύξ! εἶπε. Τὴν εἶχον λησμονήσει τώρα, τόσον καιρὸν ἡ θεὰ σου μοῦ τὴν ὑπενθύμισε. Πολλὰ ἔτη παρήλθον ἐκτοτε!...

— Λοιπὸν, μὲ εἶχες λησμονήσει... Καὶ ὅμως, ἐγὼ δὲν σὲ λησμονῶ ποτέ!

Ἡ Μαρία ὕψωσε ψυχρῶς τοὺς ὤμους.

— Τὰ περσμένα πέρασαν, εἶπε πρὸς τὴν νὰ τὰ ἐνθυμώμεθα; Τώρα δὲν εἶμαι πλέον Μαρία· εἶμαι ἡ Ναφιέ χανοῦμ, καὶ δὲν ἔχω κανένα λόγον νὰ εἶμαι δυσπρεστημένη ἐκ τῆς μεταβολῆς...

Καὶ ταῦτα λέγουσα, ἐποίησε νεῦμα πρὸς τὸν ἡνίοχόν τῆς· οὗτος ἐμάσπισε τοὺς ἵππους, καὶ ἡ ἀμαξα ἀπεμκρύνθη ἀτραπηδόν, ἀφείσα τὸν Χατζῆ-Θανάσην ἐμβρότητον, κρατοῦντα ἀνὰ χεῖρας τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα. Πραῖθη πολλὴ ὥρα μέχρις ὅτου συνάβη εἰς ἐαυτὸν. Ἐχρειάσθη νὰ τὸν ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς ἀφασίας του ὁ φίλος αὐτοῦ καταστηματοῦχος. Καὶ ὅταν τὸν ἠρώτησε τί τῷ εἶχε συμβῆ, ὁ Χατζῆ-Θανάσης ἀπήντησε μετὰ συννοίας:

— Τίποτε· εἶδον μίαν κακὴν ὄπτασίαν· παρήλθε καὶ αὕτη.

Μετὰ μίαν ἑβδομάδα, ἐπεβιβάζετο τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ ἐπανήρχετο εἰς Τεργέστην, ἐγκαταλείψας τὸ σχέδιον τῆς εἰς Οἰνῆν μεταβάσεως.

Ἐκτοτε, οὐδεὶς πλέον ἐμαθε τί ἀπέγεινε, ὡς ἐπίσης ἀγνοεῖται καὶ τῆς Ναφιέ χανοῦμ, τῆς ἄλλοτε Μαρίας, ἡ περαιτέρω τύχη. Τοῦλάχιστον ὁ φίλος τοῦ Χατζῆ-Θανάση ἐμποροῦ, παρ' οὐ ἤκουσα τὴν θλιβεράν ταύτην διήγησιν, οὐδὲν περὶ αὐτῶν εἶχε μάθει πλέον.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν περισσότερα. Ἀρκετὰ εἶνε τὰ ἐκτεθέντα!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Ν. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΙΜΩΝ ΣΑΚΧΑΡΩΩΣ

Οἱ ἐν Αὐστρίᾳ παραγωγεῖς σακχάρους σκοπεύουσι νὰ συνεννοηθῶσι περὶ τῶν τιμῶν, ὅπως ἐπιφέρωσιν ὑψωμὸν αὐτῶν. Εἰς τοῦτο ἐνθαρρύνονται ἐκ τοῦ ὅτι αἱ ἀποθήκαι τῆς περισυνηθῆ παραγωγῆς μάλισ θὰ ἐξαρκέσωσιν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν μέχρις οὐ ἔλθῃ ἡ φετεινὴ παραγωγὴ κατὰ τὸ φθινόπωρον.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΦΙΔΟΚΑΡΠΟΥ

ΙΒ'

Διὰ τῶν λέξεων (uva passa), ἀνκνιρρήτως ἐννοεῖ ὁ κ. Wadding τὴν Κορινθιακὴν, διότι οὕτως ἐκαλεῖτο παρὰ τῶν Βενετῶν, καὶ διότι οἱ Ἄγγλοι ἐξηπάτων τοὺς Ζακυνθίους, λέγοντες, ὅτι μετεχειρίζοντο τὸν σταφιδοκαρπὸν διὰ βροφὴν καὶ ὄχι τροφήν, ὅπως μὴ τὴν ἀγοράζουσιν ὡς προϊόν τῆς πρώτης ἀνάγκης. Δὲν δύναμαι νὰ υποθέσω ἄλλο τι ἢ ὅτι ἐν φορτίον τοῦ σταφιδοκαρποῦ, πεμπόμενον διὰ βροφὴν καὶ ὄχι τροφήν ἐθεωρεῖτο τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἄφθονον, ὅτι δὲ 500,000 καὶ 1,000,000 λίτραι ἐθεωροῦντο τότε κολλοσσαία παραγωγή καὶ ἀφθονία.

Ἀπέναντι τῆς σωρείας τῶν προρρηθέντων συμφρακκουσῶν καὶ ἀντιφρακκουσῶν πληροφοριῶν, ἐρχομαι νῦν εἰς τὰ γραφέντα περὶ σταφιδοκαρποῦ παρὰ δύο Γάλλων Προξένων, διελθόντων μὲγα μέρος τοῦ βίου των ἐν τῇ Τουρκοδουλωμένῃ Ἑλλάδι. Ὁ εἰς εἶναι ὁ κ. Φέλιξ Μπωζοῦρ (Felix Beaujour) τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ ἕτερος ὁ γνωστός φανατικός φιλέλληνα καὶ μισοτουρκικὸς Πουκεβίλ, Γενικὸς Πρόξενος τῆς Γαλλίας πρῶτον εἰς Πάτρας καὶ ἔπειτα εἰς Ἰωάννιναν.

Ὁ κ. Πουκεβίλ (Τόμ. 6 σελ. 251—252 Voyage de la Grèce), μνημονεύων τὰ τῆς γεωργίας τῆς Πελοποννήσου τοῦ 1814, λέγει, ὅτι ἡ Πελοπόννησος δὲν παρήγε τὴν ἐποχὴν ταύτην περισσότερας τῶν 700,000 λίτρων. Ἄλλ' 700,000 λίτραι πρὸς 2,220 λίτρας ὁ τόννος κάμνου περίπου 320 τόννου, ἐνῶ σήμερον ἡ Πελοπόννησος παράγει ἐκάστὸν χιλιάδας τόννου.

Ἡ στατιστικὴ τοῦ κ. Πουκεβίλ ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ καλλιέργεια τῆς σταφίδος ἐκ τοῦ 1675—1814 ἐν Πελοποννήσῳ δὲν ηὔξησεν, ἦγον ἐντὸς δύο αἰώνων, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Οὐίλλερ, εἰμὴ κατὰ μόνον 200,000 λίτρας, ὅτι δὲ ἐχρειάσθησαν τέσσαρες αἰῶνες ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Wadding, ὅπως στερεωθῇ ἐν Ἄγγλιᾳ διὰ τροφὴν καὶ φθασεῖ εἰς τὸ μεγαλύτερον σημεῖον τῆς ἀναλώσεως τῆς ἐν Ἄγγλιᾳ, τὸ ὅποιον ἦτο 60,000 τόννου.

Εἶπον ἦτο, διότι πρὸ οὐκ ἐτῶν ἀπ' οὗτου οἱ Γάλλοι ἤρχισαν νὰ τὴν ἀγοράζουσιν διὰ τὴν εὐνοαν οἰνοποιεῖν των καὶ κατεβίβασαν αὐτὴν εἰς τῶν κοινῶν σταφυλῶν τὴν χρῆσιν, αἱ τιμαὶ τῆς σταφίδος καὶ ἡ ἀνάλωσις διὰ τροφὴν, οὕτως ἢ ἄλλως δι' ἀγνωστὸς ἢ γνωστὸς λόγους καὶ αἰτίαι, ἤρξατο νὰ καταπίπτῃ ἐτησίως ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ. Ἀλήθεια ἀναντιρρητος! Τοῦτο καταφαίνεται καὶ ἐκ τῶν διαφόρων ἐγκυκλίων τῶν Ἀγγλων μεσιτῶν ἰδίως τοῦ κ. Φκλεπ. Οἱ δὲ ἄγγλοι μεσιταί, οἵτινες συνήθως εἶναι καὶ οἱ τραπεζίται τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων τῆς Ἄγγλις τοῦ σταφιδοκαρποῦ, εἶναι εἰς κατὰστάσιν νὰ γνωρίζουν περισσότερα παντὸς ἄλλου. Παρὰ τούτων πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἡ κατανάλωσις διὰ τροφὴν ἠλαττώθη ἐν Ἄγγλιᾳ τοῦλάχιστον δέκα χιλιάδες τόννου, ἦτοι 22,200,000 λίτρας.

Ὁ Φέλιξ Μπωζοῦρ (Felix Beaujour) εἶναι ἐν τούτοις ὁ μόνος ἐξ ὄλων τῶν νεωτέρων σταφιδογραφῶν ὁ εἰσαγγελλῶν δι' ὀλοκλήρων ἀεθίων εἰς λεπτομερείαις περιλήψεις τῆς σταφίδος ἡμῶν, ἀλλ' αἱ λεπτομερείαι αὐταὶ αἰροῦνται πλείστα εἶναι ἐσφαλμέναι ἢ ἀβασίμοι. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος εἰς τὸ σύγγραμμά του Tableau du Commerce de la Grèce 1787—1797, (Τόμ. α' σελ. 205—237) λέγει: Οἱ Λατίνι τὴν ὀνομάζουσαν Uva-passa minima (μικρὰν σταφίδα) καὶ passula Corinthiaca. Ἄλλ' ὁ κ. Μπωζοῦρ υποπίπτει εἰς ἀνακρίβειάς μεγάλης σημασίας. Τὸ Uva passa minima τὸ ὅποιον μεταχειρίζεται καὶ ὁ Πολύβιος, ὡς προεῖπον, δὲν σημαίνει τὴν Κορινθιακὴν σταφίδα, ἀλλ' ἐν γένει τὰς πολυειδεῖς μικρὰς σταφίδας ἢ σταφίδια τῶν ἀρχαίων, διότι δὲν εὐρίσκω εἰς οὐδένα ἀρχαῖον συγγραφέα, ὅτι ἡ Κορινθιακὴ σταφίς ὑπῆρχεν εἰς τὸν κόσμον π. Χ. Τὸ Uva passa minima, τὸ ἐμφανῶν τὸν Κορινθιακὸν καρπὸν ἐδόθη εἰς τοῦτο τὸ προϊόν παρὰ τῶν Βενετῶν δώδεκα αἰῶνας μετὰ Χριστὸν, ὡς ἡμεῖς καθ' ἑκάστην βαπτίζομεν δὲ ἀρχαίων ὀνομάτων ἢ ἢ λέξεων σημερινῶ ἀντικειμένων ἢ σημερινῶς ἐφευρέσεις ἀγνωστὸς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Πρὸ τινῶν ἐτῶν οἱ καθηγηταὶ τῆς Πυροβολικῆς εἰς Ἀθήνας ὠνόμαζον τοὺς κιλλίβαντας τῶν πυροβόλων διευθέτας. Ὁ μακάριτος λεξικογράφος Χαντζερλής ἐβάπτισε κιλλίβαντας τοὺς διευθέτας τῶν πυροβόλων. Καὶ τοῦτο ὀρθῶς, διότι ὁ Ἰούλιος Πολυδεύκης ὁ λεξικογράφος τῶν τεχνικῶν ὄρων τῶν ἀρχαίων, καλεῖ κιλλίβαντας τὸν τραπεζοβάτην, ἐφ' οὗ ἐτίθετο ἡ μηχανὴ ἢ ῥίπτουσα βέλη, ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶχον πυροβόλα.

Πῶς ἄλλοτε ἐκ τοῦ σταφιδοκαρποῦ κατασκευάζετο κονιάκ ἐν Ἄγγλιᾳ

Ὁ κ. Μπωζοῦρ ἐν τούτοις λέγει, ὅτι οὐδεὶς συγγραφεὺς πρὸ τοῦ 18ου αἰῶνος ποιεῖ μνησιν τῆς σταφίδος. Ἦγνοε φαίνεται τὸν κ. Wadding, ὅστις ἀναφέρει, ὡς εἶπον, εἰς τὰ τῆς Πελοποννήσου τοῦ 1459 τὸν σταφιδοκαρπὸν, διότι τὸ Uva-passa τοῦ κ. Wadding εἰς τὸ σύγγραμμά του, ἀνκνιρρήτως σημαίνει τὸν σταφιδοκαρπὸν, καθ' ὅτι διασαφίζει τοῦτον διὰ τῶν λέξεων: «Εἰς χρῆσιν πρὸς βροφὴν, τὰς ὁποίας ἀναφέρει καὶ ὁ μετὰ 200 ἐτῶ Οὐίλλερ, ὅταν, ὡς εἶπον οὗτος, αὐτοπροσώπως ἐξετάζει τὸν σταφιδοκαρπὸν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ σταφίς ποτὲ ἐν Ἄγγλιᾳ δὲν ἐχρησίμευσε διὰ βροφὴν, ἀλλὰ διὰ τροφὴν καὶ οἰνοπνευματικὴν Ἄγγλικήν, οἱ Ἄγγλοι μετεχειρίζοντο ὡς προφασίν τὴν βροφὴν, ὅπως μὴ οἱ Γάλλοι κατέλθωσιν εἰς συναγωνισμὸν καὶ ἀξιώσωσι τὰς τιμὰς αὐτῆς εἰς Ἰονίους.

Καὶ ἐνταῦθα οφείλω νὰ σημειώσω, κοινῶν ἐκ τῶν λόγων πολλῶν περιηγητῶν, οὐδέμιν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ σταφιδοκαρποῦ ἐν Ἄγγλιᾳ, πρὸ τεσσάρων αἰώνων, μετεχειρίζοντο αὐτὴν μᾶλλον πρὸς κατασκευὴν οἴνων, κονιάκ καὶ οἰνοπνευμάτων ἢ τροφὴν, παραιτηθῆσαν

δὲ βαθμηδὸν οἱ Ἄγγλοι ἐκ τῆς οἰνοποιίας καὶ οἰνοπνευματικῆς, διότι ἀπ' ἐνὸς ὁ δασμὸς τῶν τεσσάρων ἀκόντα λίρῶν τὸν τόννον, τὸν ὅποιον ἔθεσε τότε ἡ Ἄγγλικὴ Κυβέρνησις, ἀπ' ἑτέρου ὁ δασμὸς τῶν Βενετῶν εἰς Ἰονίους καὶ ἡ ἀτέλεια τότε τῶν μηχανῶν τῆς οἰνοπνευματικῆς τῆς Ἀγγλις ἀπέναντι τῶν τῶν Γάλλων, ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ περιορισθῶσι μόνον εἰς τὴν χρῆσιν αὐτῆς διὰ τροφὴν.

Σήμερον ἡ κατασκευὴ κονιάκ ἐν Ἄγγλιᾳ ἐστὶ λυγρὰ ἐπιχειρηθῆς, διότι ὑπάρχουν νέαις τελειοποιήσεως μηχαναί, οἱ δασμοὶ ἠλαττώθησαν καὶ ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς εἶναι εὐνοστότερος.

Ἡ κατασκευὴ κονιάκ καλλιτέρας ποιότητος τοῦ γαλλικοῦ, διότι θὰ κατασκευάζεται ἐν Ἄγγλιᾳ οὐχὶ ἐκ μῆλων καὶ ἄλλων ὀσίδων ἀλλὰ ἀπὸ σταφιδοκαρπὸν καθαρώτερον καὶ ὑπεριότερον ὑπὸ τοῦς ὀφθαλμοῦς τῶν Ἄγγλων, τάχιστα θὰ γίνῃ γνωστὴ. Τὸ τοιοῦτον κονιάκ τάχιστα θὰ κυκλοφορήσῃ εἰς ὅλην τὴν Ἄγγλιαν καὶ Ἀποικίας, θὰ διατηρήσῃ δὲ καὶ ὑποστηρίξῃ τὰς τιμὰς τοῦ μονοπωλίου τοῦ σταφιδοκαρποῦ διὰ τροφὴν εἰς ὅλα τὰ κράτη, εἰς τὰ ὁποία σήμερον ἀναλισκεται, θὰ αὐξήσῃ τὴν περιορισθεῖσαν φυτεῖαν καὶ καλλιέργειαν τοῦ σταφιδοκαρποῦ ἐν Ἑλλάδι καὶ σὺν τῷ μονοπωλίῳ τῆς σταφίδος, θέλουσιν αὐξήσῃ τοῦλάχιστον εἰς 100,000,000 δραχμὰς ἐτησίως τὰ ἔσοδα τοῦ κράτους.

ΙΑ'

Ὁ κ. Φέλιξ Μπωζοῦρ καὶ ἡ Νάξος

Ἄλλ' ὁ κ. Μπωζοῦρ πίπτει καὶ εἰς ἄλλην μεγαλητέραν ἀνακριβείαν, ἥτις ἐμπνέει ὑποψίαις οὐ μόνον τῆς ἀνακριβείας τῆς πραγματείας του, ἀλλὰ καὶ τινος φανατισμοῦ κατὰ τοῦ ἀγγλικοῦ ἐμπορίου τοῦ σταφιδοκαρποῦ.

Λέγει: (Τόμ. α' σελ. 209). «Ἡ σταφιδὰ μὲλος μετεφέρθη εἰς Πελοπόννησον ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου περὶ τὸ 1580 ἐκ τῆς νήσου Νάξου, ὅτι δὲ ἀνεκάλυψε τοῦτο ἐκ τῶν ἐρευνῶν, τὰς ὁποίας ἐκάμει, μ' ὅλον ὅτι σήμερον δὲν διασώζεται ἐπὶ τῆς νήσου Νάξου».

Οὐδὲν ἀνακριβεστερον! Τίς ἐπόλῃσεν εἰς τὰν κ. Μπωζοῦρ τὸν τοιοῦτον μῦθον, ἀγνωστὸν Δασμολογῶν τοῦ Μεσαιῶνος περιηγηταί, καθὼς καὶ τοῦ δέκατου ἐβδόμου αἰῶνος ἐπισκέψθησαν τὴν Νάξον, καὶ οὐδεὶς ἀναφέρει οὔτε λέξιν περὶ σταφιδοκαρποῦ, ἐνῶ οὗτοι μνημονεύουν τοὺς οἴνους τῆς νήσου, καὶ τὰς ἀμπέλους τῆς, καὶ ἐνῶ τοῖς πασι γνωστὸν ὅτι ἡ Νάξος εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἦτο ἡ νήσος τοῦ βατραχοκαίτου Βάκχου, ἐν ἣ ἡ λέξις ὄργια ἐπέλασθη ἐκ τῆς ὄργης καὶ μανείας τῶν ἐξοιῶν. Ἡτοὶ ἡ νήσος ὅπου ἡ μέθη, ἡ ἀσίλγεια, τὰ φαλλικά, ἡ σαρκαλατρεία, αἱ Βάκχαι, αἱ Μαινάδες, οἱ Σάτυροι, ὁ Στάφυλος, ὁ Πρίαπος καὶ Σιληνός, ἐνέπνεον τὰς Ναξίαις καὶ Ναξίδαις μετὰ παντοειδῶν ἀσελγείων ἕνα ἀποδείξασιν τὴν διάπυρον λατρείαν των πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Σεμέλης. Φοῖβόληπτοι, πολυκάθωνες, ἐξοινοὶ, πάγγυμνοι ὡς οἱ κύνας ἐν τοῖς ὄδοις, ἐν ταῖς πλατείαις, ἐορτάζοντες τοσαύτως

τὸ ἔτος τὰ ἀρχαῖα Διονύσια, τὰ νέα Διονύσια, τὰ μεγάλα Διονύσια, τὰ μικρὰ, τὰ ἐαρινὰ, τὰ φθινοπωρινὰ, τὰ νυκτερινὰ Διονύσια, μετέβαλον τὴν νῆσον εἰς μοναδικὸν, πανηγυρικώτατον πορνόθεαμα, τὸ ὅποιον οὔτε οἱ Παρίσιοι, τὸ Λοιδινὸν ἢ Βιέννη ποτὲ θὰ ἀξιώσωσι νὰ ἴδουν. Ὁ κ. Ταβερνιέ εἰς τὸ ἔκτον βιβλίον τοῦ 1663 εἰς τὰ ὕδατα ἡμῶν, ἐκατέρευε τὴν Νάξον (Tavernier σελ. 120). «Ἡ νῆσος λέγει παραγὰι ἐξοχον οἶνον λευκὸν καὶ κόκκινον, λαμβάνουσι καρπούς, σπόρους, πολλὰ κτήνη, φθονοῦσιν ἀπέναντος ἀναγκαίου πρὸς διατήρησιν τοῦ ἀνθρώπου. Περιεῖται δασμὸν ἐν οἷς βόσκουν οἱ ἔλαφοι, καὶ μέγας κριθῶδες ἀετῶν καὶ σαρκοφάγων ὀρνέων».

Ἀπὸ τῆς σταφίδος τὸ 1580 ἐκ Νάξου κατὰ τοῦ Μπωζοῦρ μετεφευθῆ εἰς Πελοπόννησον, πῶς εἶναι δυνατόν ὁ κ. Ταβερνιέ ὅστις μόνον μετὰ 60 ἐτῶ ἐπισκέψθη τὴν Νάξον καὶ ἐκ τῆς Νάξου μετέβη εἰς Μῆλον, Πάρον, Κορίνθον, καὶ Πάτρας ὅπου εὗρε τὸν σταφιδοκαρπὸν καὶ μνημονεύει αὐτὸν καὶ τὸ ἐμπόριόν του, πῶς εἶναι δυνατόν εἶναι ὑπῆρχεν κἀν ἴσχη αὐτοῦ εἰς Νάξον, ἢ ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου διερχόμενος ἐκεῖθεν νὰ μὴ λάθῃ τοῦτο, ὑπὸ σημείωσιν; Ἐγένετο ἄφαντος μετὰ ἐξηκοντα ἐτῶ ἐκ τῆς νήσου;

Ἄλλ' ὑπάρχουν δύο ἄλλοι περιηγηταὶ καὶ αὐθεντικοὶ περιηγηταί, οὓς δὲν ἀνεφερόν ἐτι. Ὁ κ. Τουρνεφόρ (Tournefort) καὶ ὁ κ. Οὐλιέρι. Οὗτοι περιηγητῶν, σχεδὸν ἀποκλειστικῶς τὰς νήσους ἡμῶν, καὶ ὁμοῦ δὲν εὗρον οὔτε ἴσχη τοῦ σταφιδοκαρποῦ εἰς Νάξον.

ΙΕ'

Ἔτερα ἀντιφατικὰ περὶ σταφιδοκαρποῦ

Ὁ κ. Πουκεβίλ, ὅστις τῷ 1798 ἐποίησε μίλος τῆς πεμφθείσης παρὰ τοῦ Βοναπάρτου ἐπιτροπῆς τῶν τεχνικῶν καὶ ἐπιστημῶν εἰς Αἴγυπτον, ἐπισκεφθεὶς καὶ τὴν Τουρκικὴν ἐδημοσίευσεν ἐπιστρώμων εἰς Παρίσιους τὸ 1802 τεύχος ἐκ δύο περίπου ἀεθίων. Ἐν τούτῳ δίδων πινάκας τῶν προϊόντων τῆς Πελοποννήσου (ἐδὲ Voyage de Morée Albanie κτλ. τὸ 1798, 1799, 1800, καὶ 1801 σελ. 85). Λέγει, ὅτι ἡ Κορίνθος δὲν παρήγε τότε οὔτε ἐν κεντάρι σταφίδα. Εἰς τὸν πίνακα τοῦτον, εἶχε τὰς Πάτρας παραγούσης 34000 καντάρια, τὴν Βοστίτζα καὶ τὰ Καλαβρυτὰ 8,500 καντάρια, καλούμενα πρὸς 15 γράσια τὸ καντάρι. Ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου τὸ 1800 κατὰ τὸν κ. Πουκεβίλ παρήγε 42,500 καντάρια σταφίδος ἦτοι 2425 τόννου εἰς πρὸς 20 καντάρια ὁ τόννος, τὸ δὲ 1814 κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα, ἀντὶ νὰ αὐξήσῃ ἡ παραγωγή καταπέσει εἰς μόνον 700,000 λίτρας ἦτοι 320 τόννου, διότι οὗτω ἀναφέρει εἰς τὸ ἕτερον σύγγραμμά του (Voyage de grece) ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἐκδότης ἐκάμει λάθος καὶ ἐτύπως 42,500 ἐκάδας ἀντὶ κανταρίων, ἀλλὰ τότε ἡ Πελοπόννησος δὲν θὰ παρήγεν οὔτε πεντήκοντα τόννου σταφίδα τὸ ὅποιον δὲν ἀνταποκρίνεται οὔτε καὶ μετὰ τὸ τέταρτον τοῦ πρὸ δύο αἰῶνων μνημονευομένου ἀφορτίου παρὰ τοῦ Οὐίλλερ, τοῦ Σπῶν καὶ ἄλλων περιηγητῶν.

Γράφω ταύτα όπως αποδείξω πόσον επιπόλαιο είναι εις δύο ούτοι πρόξενοι εις τας στατιστικὰς αὐτῶν, καὶ εἰς τὰς περὶ σταφυδοκαρποῦ θεωρίας των, μόνον ὅτι διέμενον τσαυτὰ ἔτη παρ' ἡμῖν. Ὁ κ. Μπωζοῦρ προσθέτει (τομ. Α. σελ. 222) ὅτι μετεφυτεύσεν εἰς τὴν ἐγγὺς τῆς Θεσσαλονίκης ἑκαυλὴν του τὰ κλίμακα τῆς σταφίδος καὶ ἐπίασαν καλὰ, δὲν γνωρίζει ἔμμος ἐτι τὸ ἀποτέλεσμα, τίνος εἶδους βότρες θὰ κάμουν, εἶναι δὲ τῆς ἰδέας ὅτι εἰς τὰς Συρακούσας, καὶ τὴν Κἀδίξ ὅπου εἶνε ἡ αὐτὴ θερμοκρασία τῆς Πελοποννήσου, ὁ σταφυδοκαρπὸς ἀντικειρῆτως θὰ ἐπιτύχη, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Προβεγκίαν τῆς Γαλλίας (τομ. Α. σελ. 210). Καὶ ἄλλαχού ὁ κ. Μπωζοῦρ λέγει (σελ. 219). «Οἱ ἀγγλοὶ ποιοῦσι γιγαντιαίαν ἀνάλωσιν τῆς σταφίδος καὶς τροφῆν, ἐνῶ ἐν Γαλλίᾳ τὴν μεταχειρίζονται ἐν βτῆ φαρμακοποιᾷ, εἰς Ἰταλίαν δὲ εἰς τὴν οἰνοπνευματικὴν καὶ ἄλλους κλάδους τῆς βιομηχανίας.» Καὶ ἄλλου λέγει: «Ἡ Κορινθιακὴ σταφὶς ἐπωλήθη πρὸς τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦτέστι τὸ 1797 πρὸς 80 γρόσια καὶ χίλια λίτρα συμπεριλαμβανομένων εἰς τὴν βτιμὴν πασῶν τῶν δαπανῶν», δίδει δὲ δύο συγκριτικούς πίνακας, τῶν δασμῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ζακύνθου (σελ. 233). Εἰς τὴν σταφίδα τῆς Ζακύνθου οἱ φόροι ἀνήρχοντο εἰς 35 γρόσια τοῖς ἑκατὸ, εἰς δὲ τῆς Πελοποννήσου 27 τοῖς ἑκατὸ.

Δι' ἀνάθε πληροφωρίαι, συγκεχυμέναι ὡς εἶναι καὶ σκοτειναί, δι' ἡμᾶς σήμερον εἶναι φῶς πολυτιμον, ὅπως προχωρήσωμεν μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ σταφυδοκαρποῦ καὶ ἐννοήσωμεν τίς ἡ ἀξία τῆς κκοτῆς αὐτοῦ, ὡς ἐθνικοῦ πλοῦτου.

Οὐ μόνον ἡ σταφὶς δὲν ἐξῆλθεν ἐκ Νάξου, ἀλλ' οὔτε ποτὲ ὑπῆρξεν ἐκεῖ, οὔτε ἐκάλυψε τὸν Ἰσθμὸν, πρὸ πάντων τῶ 1580 ἢ 1600, διότι τῶ 1600 μέχρι 1700 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεφθέντων καὶ περιγραφάντων τὴν Νάξον, τὴν Κόρινθον καὶ τὸν Ἰσθμὸν κύβεντικῶν περιηγητῶν, φυσιολόγων καὶ βοτανολόγων Ἄγγλων, Γάλλων, Γερμανῶν, Βενετῶν καὶ Σουηδῶν, εἶναι οὐ μικρὸς. Οὗτοι δὲ, οἱ καὶ τὰ ἐλάχιστα περιγράφαντες προκόντα, οὐδένα ποιοῦσι λόγον, ἐκτός τινων, ὅτινες μνημονεύουν, ὅτι εὔρον ἔχνη τῆς σταφίδος ἐν Κορινθίᾳ, ἀλλὰ ποτὲ ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ.

Μεταξὺ τῶν μεταγενεστέρων ἀθηναικῶν περιηγητῶν, οἵτινες διὰ λεπτομερεστέρων ἐρευνῶν καὶ περιγραφῶν διῆλθον τὴν Νάξον, εἶναι καὶ ὁ πολυμαθὴς κόμης Σχουαζέλλ-Κουφιέ, πρεσβευτῆς τῆς Γαλλίας εἰς Κωνσταντινούπολιν, αὐτίνος τὸ πολυδάπανον σύγγραμμκ, εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσι. Ἐν τῶ συγγράμματι τούτῳ, φέροντι τὸν τίτλον: Voyage Pittoresque de la Grece, μετὰ πολυτίμων εἰκόνων, ἡ Νάξος διαπρέπει. Ὁ κ. Σχουαζέλλ-Κουφιέ ἐπισκέφθη τὴν νῆσον τῶ 1776. Δίδων διὰ χαλκογραφιῶν τὴν εἰκόνα τῆς πόλεως, τῶν κατοικίων τῆς, τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ νομισμάτων τῆς, περιγράφων δὲ τὰ προϊόντα καὶ τοὺς οἴνους αὐτῆς, τοὺς ὁποίους μνημονεύει, ὅτι ὁ Ἀθηναῖος εἰσύγκρινε μετ' τὸ νέκταρ τῶν Θεῶν, οὔτε μνεῖαν ποιεῖ τῆς σταφίδος, ἐνῶ ἐπισκέφθη τὴν νῆσον δέκα ἔτη πρὸ τοῦ κ. Φέλιξ Μπωζοῦρ.

Εἶπον, οἱ λόγοι τοῦ κ. Φ. Μπωζοῦρ, εἶναι φῶς ἐν

σκοτει. Δι' αὐτῶν, ἐπισφραγίζονται ὅσα ἐδημοσιεῦσα περὶ μονοπωλείου σταφίδος εἰς τὸν «Βρεττανικὸν Ἀστέρων», τὰς «Νέας Ἰδέας», τὸν «Αἰῶνα» καὶ τὴν «Ἀκρόπολιν». Ἦται, ὅτι ὁ προορισμὸς τῆς σταφίδος πρὸ τριῶν αἰώνων ἦτο διὰ μονοπωλίον τροφῆς καὶ οἰνοπνευματικῆς ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ὄχι ὡς σήμερον διὰ τὴν καταστροφικὴν εὐωνον τῶν Γάλλων οἰνοποιῶν, ὅτι αἱ ἰδέαι τοῦ Μπωζοῦρ περὶ βλαστῆσεως αὐτῆς εἰς Θεσσαλονίκην, Συρακούσας, Κἀδίξ καὶ ἐν Προβεγκίᾳ τῆς Γαλλίας διεψεύσθησαν, διότι τὰ κληματα τοῦ σταφυδοκαρποῦ ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ κ. Μπωζοῦρ μέχρι σήμερον μετεφυτεύθησαν ἐν Ἰταλίᾳ, Σικελίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ καὶ Ἀμερικῇ καὶ ἐντὶ σταφυδοκαρποῦ ἐγέννησαν λευκὰς ἢ μελαινας μεγάλας σταφυλάς καὶ ὅτι ἐδωρήθη μόνον εἰς τινὰς γαίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἰονίων ἢ παραγωγὴ τῆς σταφίδος, ἐνῶ ἐξ ἄλλου, ὁσμημέραι ἢ ἀνάλωσις αὐτῆς ἐξ ἀνάγκης ἐξαπλοῦται εἰς ἄλην τὴν ὑψηλίον.

(ἀκολουθεῖ)
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΣ

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

Αἰτήγημα διὰ τὸ Πάσχα

Φαντασθῆτε στενὴν κοιλάδα, ἣν δεσχεῖζει χεῖμαρρος. Ὁ ἥλιος δὲ εἰς ὀπισθεν τῶν ὄρεων, αἱ σκιαὶ πίπτουσιν ἐπὶ τῶν ἀγρῶν. Διὰ τῆς ἀτραποῦ ἧτις παρακολουθεῖ τὸν χεῖμαρρον, ἠλικιωμένος τις ἄνθρωπος, ἔχων τὸ πτύον ἐπ' ὤμων, ἐπιστρέφει πρὸς τὸ χωρίον μετὰ ἡμέρας κοπιώδη ἐργασίαν.

Ἐπῆρξε στρατιώτης ἐπὶ τινὰ καιρὸν, οἱ δὲ συχωριταὶ του τὸν ὀνομάζουσιν εἰσέτι ἀκύρ λοχίας.

Εἰς μέρας τι τῆς ὁδοῦ, ἀδ λοχίας ἐννοεῖ ὅτι κάποιος τὸν ἀκολουθεῖ. Εἶναι κίση τις, βακένδυτος καὶ ἐνυπόδητος, ἧτις ἐπισπεύδει τὸ βῆμα ὅπως πλησιάσῃ τὸν γέροντα καὶ μὴ εὑρεθῆ μόνη ἐν τῇ κοιλάδι, ἐν τῷ ἐκότει.

- Ὁ λοχίας τὴν περιμένει :
- Πού πηγαίνεις, κόρη μου, ἔτσι, μόνη σου ;
- Δὲν τὸ ἤξεύρω...
- Πῶς; δὲν τὸ ἤξεύρεις ;
- Ὅχι. Σήμερον ἐθαψαν τὴν μητέρα μου, ἐκεῖ, εἰς τὸ νεκροταφεῖον, καὶ ἔμεινα μόνη. Προτῆτερα, ἐγύριζον με αὐτὴν ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον αὐτὴ ἐτραγουδοῦσε, ἐγὼ δὲ ἐπαίξα τὸ ντέφι, καὶ ἐζούσαμεν.
- Πῶς λέγεσαι ;
- Ἡ μητέρα μου μ' ἔλεγεν Ἰωσικαν.
- Τι παράδοξον ὄνομα !
- Ὁ λοχίας ἔλαβε τὴν κόρην ἐκ τῆς χειρὸς καὶ μετ' ὀλίγον ἀφίχθησαν εἰς τὸ χωρίον.
- Ἰδοὺ τὴν καλύβαν μου, — εἶπεν ὁ ἀγαθὸς γέρον.
- Ἐσύ εἶσαι μόνη εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἐγὼ ἐπίσης...
- Θέλεις νὰ μείνης μαζί μου ; — Εἶμαι πτωχός, ἀλλὰ τὸ ψωμί μου θὰ τὸ μαίρασθουμε μεταξύ μας.
- Σεῖς εἴσθε καλὸς — εἶπεν ἡ κόρη διὰ τόνου εὐ-

γνωμοσύνης παραδόξου διὰ τὴν ἠλικίαν τῆς. — Θὰ σὰς ἀγκλήσω πολυ πολυ, καὶ δὲν θὰ σὰς ἀφήσω ποτέ !

Τὴν ἐπιούσαν ὁ λοχίας ἐδήγησε τὴν νεαν του κόρην παρὰ τῶ ἐφημέριω, καὶ τῶ διηγήθη τὰ πάντα.

— Μὰ ἔχει ἓνα ὄνομα — προσέθεσε — ποῦ δὲν μου ἀρέσει. Προτιμῶ νὰ τὴν λέγω Ρόζαν. Ἐπειδὴ ἔμμος δὲν θὰ εἶναι χριστιανὴ, πρέπει νὰ τὴν βαπτίσωμεν καὶ νὰ τῆς μάθωμεν κάτι τι.

Ὁ ἐφημέριος ἐθλίψε ἐν συγκινήσει τὴν τυλώδη καὶ εὔρειαν χεῖρα τοῦ λοχία, καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἡ κόρη ἐβαπτίσθη.

Ἡ Ρόζα ἦτο πράγματι μικρὰ ἀθιγγανίς. Εἶχε μέλκνας τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὴν κόρην, καὶ ἦτο νοσημονεστάτη.

Ἐντὸς ὀλίγου ἔμαθε πολλά. Ὁ λοχίας τὴν ἠγάπα ὡς θυγατέρα του, καὶ αὐτὴ ἀνταπέδιδεν αὐτῷ ἰσὴν ἀγάπην.

Ἡ πτωχὴ καλύθη μετέβαλλε καθ' ἐκάστην ὄψιν, χάρις εἰς τὴν μικρὰν οἰκοκυράν.

Ἐνῶ ὁ γηραιὸς λοχίας ἐργάζετο εἰς τοὺς ἀγρούς, ἡ μικρὰ Ρόζα εἰσύναιζε ξύλα ἢ ἔνθη, ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς, καὶ τὰ ἐπώλει.

Τὸν χεῖμῶνα κατεσκεύαζε πέδιλα, ὅπως αὐξήσῃ τὰ μικρὰ κέρδη τοῦ θεοῦ αὐτῆς πατρός.

Ἐν τῷ χωρίῳ πάντες τὴν ἠγάπων, ἐνεκα τῆς καλωσύνης καὶ τῆς εὐγενείας τῆς ὁ ἐφημέριος ἐπρομήθευεν ἐργασίας εἰς αὐτὴν τε καὶ εἰς τὸν λοχίαν. Ἐφάνετο ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὅτι μετ' αὐτῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν καλύβην ἡ εὐλογία τοῦ θεοῦ.

Ὁ γέρον ὅμως ἠσθάνετο καθ' ἐκάστην ἐνλιπούσας τὰς δυνάμεις του. Τὴν παραμονὴν τοῦ Πάσχα, καθήμενος εἰς τὸν ἥλιον πρὸ τῆς θύρας τῆς καλύβης του, ἔλεγε πρὸς τὴν Ρόζαν.

— Ἐὰν εἶχαμεν μίαν ἀγελάδα ! Θὰ εἶχομεν καθε πρωτὶ ἓνα ποτήρι καλοῦ γάλακτος !

Ἡ Ρόζα δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ' ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤρχισε νὰ σκεφθῇ περὶ τοῦ τρόπου τοῦ ν' ἀποκτήσῃ μίαν ἀγελάδα.

Τὴν ἐπαύριον, Πάσχα, τὰ παιδία τοῦ χωρίου κατὰ τὸ παλαιὸν ἔθιμον, ἠτοιμάζοντο νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν ὅπως συνάξωσιν ἐρυθρὰ ὄα. Ἡ Ρόζα ἐξεκρέμασεν ἐκ τοῦ τοίχου τοῦ ντέφι τῆς, καὶ εἶπεν εἰς τὰ παιδία.

— Ἐὰν θέλετε, θὰ ἔλθω καὶ ἐγὼ με σὰς, καὶ θὰ χορεύσω παίζουσα τὸ ντέφι μου : ἀλλὰ θὰ δώσετε καὶ εἰς ἐμὲ κάμποσα ἀπὸ τὰ αὐγὰ ποῦ θὰ συνάξωμεν.

Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτὴ μετὰ χαρᾶς.

Ἡ μικρὰ ἐχώρει μετὰ τὸσης χάριτος καὶ ἐπαίξε τὸ ντέφι τῆς μετὰ τὸσης ζωηρότητος, ὥστε αἱ μητέρες ἐμαγεύθησαν, καὶ ἡ συλλογὴ τῶν ὄων ὑπῆρξεν ἀφθονωτάτη. Ἐπιστρέφουσα τὴν ἐσπέραν εἰς τὴν καλύβην, κουρασμένη ἀλλὰ πλήρης χαρᾶς, εἶδει ἐν εἰς τὸν λοχίαν δεκατέσσαρα ὄραια ὄα, προσπέρουσα ταύτοχρονως αὐτῷ εὖσμον ἐξ ἰων ἀνθοδέσμη.

Ἐκ τῶν δεκατέσσαρων ἐκείνων ὄων, ἐγέννηθησαν δεκατέσσαρες ὄρνιθες, αἵτινες ἐπλήρωσαν τὴν καλύ-

βην τῶν εὐθύμων κρωμῶν των καὶ τὴν καρδίαν τῆς Ρόζας τῶν ροδινωτέρων ἐλπίδων.

Μίαν ἡμέραν ἡ Ρόζα τὰς ἐπώλησεν εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ διὰ τῶν εἰκοσι φρήγκων ἄτινα ἔλαβεν ἀντ' αὐτῶν, ἠγόρασεν ὄραϊον ἀρνίον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὄτε γίρων καὶ ἡ κόρη συνεκέντρωσεν ὄλην τὴν ἀγάπην ἣν εἶχον πρότερον διὰ τὰς ὄρνιθας. Ὅτε ἦλθε ἡ κατάλληλος ἐποχὴ, ἡ Ρόζα ἐκούρευσε τὸ ἀρνίον, καὶ ἐκ τοῦ μαλλίου τοῦ κατεσκεύασε θερμὰ πέδιλα εἰς τὸν καλὸν λοχίαν.

Ἐσπέραν δὲ τινὰ τῷ εἶπε.

— Λύριον πηγαίνετε εἰς τὴν ἀγοράν. Τὸ ἀρνί μου εἶναι μεγάλο τώρα, καὶ εἶναι καιρὸς νὰ τὸ πωλήσωμεν. Ἀντὶ αὐτοῦ νὰ ἀγορασετε...

Τὸ ἐπίλοιπον τὸ εἶπε χαμηλοφῶνως, διότι πρὸ τῆς ἀνοικτῆς θύρας διήρχοντο χωρικοὶ τινες.

Τὴν ἐπαύριον πρὸς τὸ ἐσπέραν, ὁ λοχίας ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς ἐμπορικῆς πανηγύρεως, ὁδηγῶν εὐσαρκὸν ὄν, ἣν εἶχεν ἀγοράσῃ διὰ τοῦ ἀντιτίμου τοῦ ἀρνίου.

Οὔτε αὐτὸς, οὔτῃ ἡ κόρη ὠμίλων ποτὲ περὶ τοῦ ἀγάπητοῦ ἀρνίου, ἡ δὲ νεα μουσαφίρισσα, καίτοι ἀντικείμενα πολλῶν φροντιδῶν ὅπως παχύνῃ, δὲν ἀντικατέστησε βεβαίως τὸν ἀκακὸν καὶ εὐγενῆ αὐτῆς προκατόχον. Ἡ ὄς ὅμως ἐτέξε πολλὰ γουρουνάκια, καὶ ὁ γηραιὸς λοχίας, βλέπων τὸσην εὐτυχίαν, ἐθαύμαζε τὴν εὐφύειαν καὶ τὴν νοικοκυρῶσύνην τῆς κόρης, ἧτις εἶχε μεταβάλει τὰ ὄα τοῦ Πάσχα εἰς τὴν μικρὰν ἐκείνην περιουσίαν.

Ἡ Ρόζα ὅμως ἐσχέδιαζε τὴν τελευταίαν καὶ μάλλον εὐχάριστον ἐκπληξίν διὰ τὸν θετὸν αὐτῆς πατέρα.

Ἦτο πάλιν παραμονὴ τοῦ Πάσχα, καὶ ἡ πονηρὰ εἶπε, με ὄρος μυστηριώδες, εἰς τὸν λοχίαν.

— Πατέρα, θὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἀγοράν με τὴ κυρὰ Χριστίνα. Ἀπόψε νὰ με περιμένετε ἄμπροστά εἰς τὴν πόρταν.

Καὶ ἀπῆλθεν ὁδηγοῦσα — τῇ βοηθείᾳ τῆς κυρᾶ Χριστίνης, τὴν ὄν μετὰ τὰ μικρὰ τῆς.

Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἐφάνη ἀτελεύτητος εἰς τὸν γέροντα. Τὶ ἐμνηκανεῦτο ἄρα γε ἡ μικρὰ κεφαλὴ τῆς κόρης του ;

Τὴν ἐσπέραν, ὅτε ὁ ἥλιος ἐδύεν, ὁ λοχίας ἐξῆλθε εἰς τὴν ὄδον, ἐξ ἧς ἡ Ρόζα ἐμελλε νὰ ἐπανέλθῃ : μόλις δὲ εἶχε προχωρήσει ἑκατὸν βήματα, τὴν εἶδε... Ὑψιστε Θεέ !... Ὁραῖα ἀγελάς, λευκὴ ὡς χιῶν, πραγματεῖο τῆς κόρης, ἔχουσα κωδωνίσκον περὶ τὸν λαιμὸν, καὶ διαστῆλλουσα τοὺς ῥόθωνας εἰς τὴν ὄσμη τῶν σταύλων τοῦ χωρίου.

Τὸ ὄνειρον τοῦ ἀρχαίου στρατιώτου ἐπραγματοποιεῖτο... τὰ ὄα τοῦ Πάσχα εἶχον μεταβληθῆ εἰς ὄραϊαν ἀγελάδα, ἣν ἡ Ρόζα ἠμελεγεν ἐκάστην πρωίαν, ὅπως ἐτοιμάσῃ εἰς τὸν πατέρα τῆς τὸ πεθούμενον ποτήριον θερμοῦ γάλακτος. Τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ γάλακτος, πωλούμενον, παρείχε νεαν πηγὴν μικρᾶς τινοῦ ἀνέσεως εἰς τὴν καλύβην.

Τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ἡ Ρόζα πύχαριστῆσε πάλιν τὰς συντρόφους τῆς καὶ τὰ γυναῖκας τοῦ χωρίου διὰ τῶν εὐθύμων αὐτῆς χορῶν καὶ διὰ τοῦ ἤχου τοῦ ντέφι τῆς εἰς τὸ ὁποῖον ὄφειλε τὴν τύχην τῆς.

Η Ρόζα ήτο ήδη ώραία κόρη δεκαεξαετίας, δραστήριος καί έργατική. Καλός τις νέος τού χωρίου εξήγησε τήν χείρα της παρά τού λογιού, καί ὁ ἴφημέριος ὅστις τήν ἐβάπτισε μικρᾶν, πύλῳγησε καί τὸν γάμον της ἀπὸ οὗτ' ἔτι νεῖκος νεῖκος νεῖκος.

— Τίς θά τὸ ἔλεγεν — ἐπανελαμβάνεν ἐν συγκινήσει ὁ γηραιὸς στρατιώτης καπνίζων τήν πίπκην του καί θωπεύων τὸ ὄραϊον τεκνίον ὅπερ εἶχε γεννηθῆ ἐκ τοῦ γάμου ἐκείνου — τίς θά ἔλεγε ποτέ, ὅτι ἐγὼ πῶς τήν πενίαν μου μετὰ τῆς ἰδικῆς σου πενίας, θά ἐγνωμὴν σχεδὸν πλούσιος, χάρις εἰς ἐσέ, κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου μου ;

ΗΧΩ

ΔΙΑ ΠΑΓΟΠΕΔΙΩΝ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΟΡΕΙΟΝ ΠΟΔΟΝ

Ἐντὸς τοῦ ἔαρος τούτου πεθήσεται εἰς ἐνέργειαν σχέδιον περὶ ἐκδρομῆς εἰς τὸν βόρειον πόδον διὰ παραπεδίλων. Ὁ νορβηγὸς ἀθλητὴς Ράϋσεν μετὰ τινῶν ἄλλων, ὁ ἀποπειραθὼς νὰ διέλθῃ διὰ παραπεδίλων τὰς ἀπεάντους χιονοσκεπεῖς πεδιάδας τῆς Γροουνλάνδίας. Πλούσιος τις ἔμπορος πωσέφερε τὰ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἀναγκαῖα χρήματα, ὁ δὲ κ. Ράϋσεν εἶναι πεπεισμένος περὶ τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς.

ΤΟ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ

Ἀναμνήσεις ρώσου διδασκάλου
(ὑπὸ Ἰδᾶν Μπουκωνῶ)

Τὴν προτεραίαν τῶν Χριστούγεννων ὁ Μαζίμκας ἐπαρτίσθη νὰ συνοδεύσῃ ἀποστολὴν αἰτέω εἰς τὸ διολιστήριον. Ὁ ἐπιστάτης παρέλαθε τὴν αἰτέω καί ἔδωκε τὴν ἀπόδειξιν πρὸς τὸν Μαζίμκαν, ἵνα τὴν φέρῃ εἰς τὸ λογιστήριον. Ὁ λογιστὴς ἐσημείωσεν τὴν ἀγορὰν εἰς τὸ βιβλίον ὁ Μαζίμκας ἠκολούθει μετὰ προσοχῆς τὴν γραφίδα, ἥτις ἐστρεφεν ἐπὶ τοῦ χαρτοῦ καί ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὴν γραφὴν, δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ ἑαυτοῦ καί ἀνέκραξε περιχαρῆς.

— Ἐδιδάσκασα τὴν ἐγγραφίαν ;
— Αἶ ! πολὺ καλά, εἶπεν ὁ ὑπάλληλος· εἶδες ὅτι ἐγραψὰ τὸ ὄνομά σου . . .
— Εἶθέρω νὰ διαβάξω !
— Διαβάξέ μου αὐτὸ, εἶπεν ὁ λογιστὴς δεικνύων αὐτῷ σελίδα τινά.
Πορφυρεὺς ἐκ συγκινήσεως καί χαρᾶς, ὁ Μαζίμκας ἀνέγνωσε.
Ὁ ὑπάλληλος, σπουδάζων ἐν τινὶ γυμνασίῳ, ἔλαθεν ἐνδιαφέρον εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην.
— Γράψε μου κάτι.
— Ἄλλὰ τί ;
— Ὅ,τι σοὺ πέρασῃ ἀπὸ τὸ κεφάλι.
Ὁ Μαζίμκας ἐγραψεν : « Εἶθέρω νὰ διαβάξω καί νὰ γράφω, ἀλλὰ δὲν εἶδύμην ἀριθμητικὴν. » Ἡ χεὶρ ἦτο ἀρκούντως βεβαία ὁ διδασκάλος ἐφάνη εὐχαριστήμενος.

— Τί θά κίμησ ; ἡρώτησε.
— Δὲν εἶδύμην. Εἰπέτε μοι τί πρέπει νὰ μάθω τὰρα.
— Τὴν ἀριθμητικὴν καί τὴν γραμματικὴν. Ἄλλ' αὐτὰ θά σοῦ φανθοῦ δύσκολα.
— Δὲν φοβούμαι τὴν μελέτην, φθάσει νὰ θέλῃ ὁ Θεὸς νὰ καταλαμβάνω.
— Ἐχεις κίνενα νὰ σε ὀδηγή ;
— Κίνενα.
— Προσπάθησε μ' ἅλα ταῦτα. Ἄν ἀπάντησῃς δυσκολίας, ἔλα ἐδῶ, καί ἐγὼ θά σε βοηθήσω.

Ὁ Μαζίμκας μόνον ἀριθμητικὴν ἐσυλλογίζετο. Δὲν ἐδύμην νὰ κίμη λόγον περὶ τούτου πρὸς τὴν κυρίαν του. Ἐναρτίσθη ὅμως ὅτι ὁ μυλωθρὸς εἶχε χρηματίσῃ λογίαν εἰς τὴν αὐτὰγμα καί ὅτι ἐγνώριζε γράμματα, μετέδῃ κυριακὴν τινα εἰς τὸν μύλον, ἐν ᾧ εὖρε τὸν παλαιὸν στρατιωτικὸν ἐνδεδυμένον ὄραϊον ἐρυθρὸν ὑποκάμισον καί ἐσωκάρδιον ἐξ ἀτλαίου μετὰ κοιδίων ἀνοικτοῦ χρώματος· ἐκάθητο ἐν τῷ θερμοτάτῳ καί κλεθρατῷ δωματίῳ του πίνων τεῖον. Θά εἶχε πῆρῃ πολὺ ἐξ αὐτοῦ, ὅτι τὸ πρόσωπόν του ἦτο ἐρυθρὸν καί παχεῖς ἀρόμους ἰδρώσεως ἔορευον ἀπὸ τοῦ θαθῆως ἐρυτιδιωμένου μετώπου του. Ὁ Μαζίμκας ἔστη ἐπὶ τοῦ βυθοῦ.

— Τί με θέλεις ; ἡρώτησεν ὁ μυλωθρὸς, ἀπομάσων τὸ πρόσωπόν διὰ κεντημένου μακτροῦ.
— Θέλω νὰ σε παρακαλέσω· κάττι τι, Πέτρε Σαβελιέβιτς, ἢ τὸ βλέπω· τί χρειάζεσαι ;
— Ἀχθασα πῶς ἔχεις μίαν ἀρίθ. . . Πθέλα νὰ σε παρακαλέσω νὰ μου τὴν δανείσῃς.
— Θέλεις νὰ μελετήσῃς ;
— Ναι, Πέτρε Σαβελιέβιτς.
— Ἐγὼ μίαν, εἶν' ἀλήθεια, ἀλλ' εἶναι πολὺ μεγάλη διά σέ. Δὲν εἶναι διὰ τοὺς χωριάτας. Καί ἐγὼ ἔως νὰ τὴν μάθω ἴδωσα καί ξεῖδρωσα.
— Φθάνει νὰ τὴν πάρω, καί ὁ Θεὸς θά με βοηθήσῃ.
— Ἄν δὲν τὴν χρειάζεσαι, δάνεισέ μοι τὴν, σὲ θερμὸν παρακαλῶ !
Ὁ μυλωθρὸς ἐσκέπτετο.
— Χρὶς νὰ σοὺ τὴν δανείσω . . . Ἄλλὰ μοῦ σποιχίξεις ἀκριβὰ ! Ἄν μοῦ τὴν χάσῃς ;
— Σοὺ ὀρκίζομαι πῶς δὲν θά τὴν χάσω, ἔσπυσε νὰ εἶπῃ ὁ Μαζίμκας.
— Ναι, ἀμ δε ! Ἄφησέ μου τούλάχιστον τὴν κίνησιν σου γὰ ἀνέχυρο.
Ἦχε παρατηρήσῃ ὅτι ἦτο καινούργιος.
— Μετὰ χαρᾶς. Νὰ τὴν.
Ὁ πρῶτον λογίαν ἤτχύνθη.
— Ὅχι, κράτησέ τὴν καί πάρε τὸ βιβλίον. Βλέπω πῶς δὲν εἶσαι κλέστης. Νὰ θάμισαι ὅμως ἐπὶ αὐτῶν τὴν χάσῃς, ἢ καὶ μὴ δώσῃς ἕνα ρουβλί.
Καί ἔδύγγε ρυπαρὸν βιβλιόριον ὄπισθεν τῶν εἰκόνων.
— Ναι, εἶπε καί καλὴ ἐπιτυχία !

Τὴν ἐσπέραν ὁ Μαζίμκας ἤνοιξε τὸ βιβλίον. Ἐπεγράφετο Ἀριθμητικὴ, Μέρους Δεύτερον, Κλάσματα.
Τι νὰ ἦσαν ἀρὰ γε αὐτὰ τὰ κλάσματα ; Ἀπὸ τῆς πρώτης σελίδος κατελήφθη ὑπὸ ἀποθαρόνσεως. Εἰς μάτην προσεπάθηεν, οὐδὲν ἀπολύτως ἐνόησε ! Ὁ πατέρας μου λοιπὸν εἶχε δίκαιον, ὅταν ἔλεγεν ὅτι ἀφ' οὗ ἐγεννήθηκα χωριάτης, δὲν θά εἰμπορέτω νὰ μάθω !

Εἰς ἄκρον ἐκοπίασε μέχρι τῆς ἐπομένης κυριακῆς, καθ' ἣν μετέδῃ πρὸς τὸν λογιστήν, εἰπόντος αὐτῷ, ὅτι τὸ βιβλίον τούτο δὲν τῷ ἤρμοε.
— Πῶς ! δὲν εἶν' αὐτὸ τὸ βιβλίον ; εἶπεν ὁ Μαζίμκας δεικνύων τὸν τίτλον, τὸ ἐναντίον, ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ μάθω.
— Σοὶ λέγω ὅτι αὐτὸ τὸ βιβλίον δὲν σοὶ ἀρμόζει τώρα.
Ἔβριε τὸ δεύτερον μέρος, ἐν ᾧ ἔχει ἀνάγκην τὸν πρώτον, τὸ ὅποιον θά ἐνόησῃς χωρὶς πολλὸν κόπον, καί ἔπειτα θά πάρῃς αὐτό.
Ὁ Μαζίμκας ἐπέστρεψε παρηγορημένος.

Δὲν ἐδύμην νὰ παρουσιασθῇ εὐκαιρία ἵνα μεταδῇ εἰς τὴν πόλιν. Ἡ γρατὴ οἶκο ὅμως ἀπέθανε καί ὁ Μαζίμκας ἐπαρτίσθη νὰ μεταδῇ ἵνα ἀγοράσῃ νὰ διὰ τὴν κηδείαν χρητιώδῃ, τὸ βελ-ὑθὸν ἵνα καλύψωσι τὸ φέρετρον, καί λευκὸν βαμβακερὸν ὄρασμα. Ἰππεύσας καλὸν ἵππον, ἐβάσαν εἰς τὴν ἀγορὰν περὶ τὸ τέλος ταύτης· οἱ ἔμποροι ἠτοιμάζοντο ν' ἀναχωρήσωσιν εἰς τὴν χωρίον, ἀπέχον δεκαπέντε βέρτια. Ἔθα ἐτελεῖτο πανηγυρὶς Συναντήσας πλανόδιον πωλητὴν βιβλίων ἀφιππεύσε.

— Γιὰ πές μου, μπάρμπα, μήπως ἔχεις Ἀριθμητικὴν ἢ γ, Πρῶτον Μέρους, νὰ μοῦ πωλήσῃ ;
— Ἐγὼ, παλληκάρι μου, ἔχω.
— Νὰ τὸ ἴδῶ.
— Ἄν ἀγοράσῃς, ναι, γιατί βιάζομαι καί ἔως πού νὰ τὰ λύσω γὰνὼ καιρό.
— Ὁ ἀγοράσω, ἀλλὰ δεῖξέ μου μόνον.
Ὁ πωλητὴς εὖρε τὸ βιβλίον. Ἦτο ἀκριβῶς τὸ τοσοῦτον διακωῦς ζητούμενον Πρῶτον Μέρους.
— Καί πόσο κίμαι ;
— Θά μοῦ δώσῃς δεκαπέντε κοπέκια, γὰ νὰ τελειώσω τὴν ἡμέρα μου.
Ὁ Μαζίμκας μόνον τρία εἶχεν ἰδικὰ του.
— Θέλεις νὰ πάρῃς τὰ χειρόκτια μου ; πρόσβεινε πῶ πωλητῆ.
Οὗτος ἐξήτασε τὰ χειρόκτια του, αἵτινα εἶχον πλεῖν, ἐν κινιμονῇ, καί ἡ ἀτυχῆς Δικατερῖνη τὰ εἶχεν ἀγοράσῃ ἀντὶ τσσαράκοντα κοπέκιων.
— Μὰ τί τὰ χρειάζομαι ἐγὼ αὐτὰ, ἀπεκρίθη ὁ πωλητῆς. Δὲν ἔχεις λοιπὸν παράδες ;
— Τρία κοπέκια μόνον ἔχω, μπάρμπα.
— Καί ἔλθῃς κί ἄλλαν ν' ἀγοράξῃς βιβλία ! Ἀς ἦναι τέλος πάντων, δός τα. Δὲν ἤθελον νὰ λύσω τὰς πραγματείας μου γὰ τίποτε.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Μαζίμκας ἀπέκτησε τὸν πρῶτον τόμον του. Ἐβρε τὸν δεύτερον πρὸς τὸν μυλωθρὸν.
— Αἶ ; εἶπεν οὗτος, θέτων τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ νεανίου, ἔμειναν πολλὰ πράγματα αὐτοῦ ;
— Τίποτε, Πέτρε Σαβελιέβιτς.
— Δὲν εἰς τὸ ἔλεγα ἐγὼ ! Ἀφ' οὗ δὲν ἐμειναν ἐμένα !
Ὁ Μαζίμκας ἤρατο νὰ μελετᾷ τὴν ἀριθμητικὴν μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου μεθ' οὗ εἶχε μάθῃ τὴν ἀνάγνωσιν καί τὴν γραφὴν. Κατ' ἀρχάς ἐξέμαθε τὸ βιβλίον του ἐκ στηθους· ἀλλ' ὁ λογιστὴς, ὅν μετέδῃ νὰ συμβουλευθῇ, τῷ ἐξήγησεν ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἔπρεπε νὰ μάθῃ μόνον τὰ γράμματα. Ἡ ὑπόθεσις προύχωρσε γοργότερον. Κατὰ τὸ Πάσχα, εἶχεν ἐκμάθῃ τὸ πρῶτον μέρος. Πρὸ παντός προύτιμα τὰ προβλήματα καί τὰς ἀπαρέσεις. Πόσον ἦτο καθυπερήφανος διότι ἠδύνατο νὰ ἐξετάξῃ τὴν ἀκριβείαν τῶν λογαριασμῶν τοῦ ὀποῖου ὁ ἐπιστάτης παρυσίαζε πρὸς τὴν Μαρίαν Κωνσταντινίδαν ! Τόσον δυνατὸς ἦτο, ὥστε ὁ ἐπιστάτης ἀμολόγησεν ἡμέραν τινα δημοσίαν ὅτι ὁ Μαζίμκας ἐγνώριζε περισσότερα αὐτοῦ. Ἡ ἡμιλογία αὐτῆ ἦτο ἡ πρώτη ἀραιὴ τοῦ καλοῦ νέου.

Μετὰ τὸ Πάσχα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἡ κυρία του τὸν ἀντιμέψεν ἀθρόνως. Ἐναθῆμῆθη, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον ἀνεψιῶν τινῶν, τῇ ἔμειναν πλεῖστα βιβλία μελέτης αἵτινα διέταξε νὰ καταβιβασθῶσι, νὰ τὰ ἐκκινισθῶσι καί νὰ φέρωσιν εἰς τὴν αἴθουσαν ἐν ᾗ εὕρισκετο ἡ κυρία. Ὁ Μαζίμκας ἀνέμενε παρὰ τὴν θύραν. Ἡ Μαρία Κωνσταντινίδαν ἐξελέξατο καί ἐδώρησε τινὰ πρὸς τὸν Μαζίμκαν.

— Πάρε τὰ, εἶπε, διὰ νὰ μ' ἐνθυμῶσαι. Ἔσο τίμιος, μὴ πίνῃς ποτὲ ρακὴν, μελέτησον . . . καί ἴσως ἐπιτύχῃς.
Οὗτος ἐχαιρέτηζε καί ἐσεῖδι καί ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἀδέξιον καί ἠλίθιον ὅτε ἔλαθε τὰ βιβλία.
Ἀπεράσισε τοῦ λοιποῦ νὰ μὴ κρύπτῃται πλέον συνειθίσας ν' ἀναγιγνώσκῃ, τῷ ἦτο ἀδύνατον πλέον νὰ πράξῃ ἄλλως· διότι δὲν θά ἠδύνατο ν' ἀποκρύψῃ τὰ βιβλία . . . Ἀφικόμενος εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον, κατελήφθη ὑπὸ ἀνησυχίας. Ἐθῆκε τὸ δέμα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἔδωλόν.

— Ἡ κυρία μοῖ ἔδωκεν αὐτὰ τὰ βιβλία, εἶπε, βιβλία μελέτης. — Διαβάσε τα, μοῖ εἶπε, θά γείνησ ἀθροῦσ.
Ἄλλ' οἱ λόγοι τῆς κυρίας οὐδεμίαν ἐντύπωσιν παρήγαγον.
— Ἡ κυρία λοιπὸν σὲ ἀγαπᾷ περισσότερο ἀπὸ τὸν πατέρα σου ; εἶπεν ὁ γέρον συνωφρονοῦς. Πρόσεξε τί κίνεεις !
Τὴν φωνὴν ταύτην ἡ ὑπόθεσις ἐμείνεν ἔδῳ, πρὸ πάντων ὅτε ὁ Μαζίμκας ἔθῆκε ἐπὶ τῆς τραπεζῆς τὰ εἰκοσι ρουβλία. Κατὰ τὰ Χριστούγεννα εἶχε φέρῃ σχεδὸν ἅλλα τόσα.
Δευτέρα πάλῃ συνήθη μεταδῆ τῶν νέων καί τῶν γειρόνων Ὁ Μητροπράνης δὲν ἠδύνατο νὰ τὰ ὑπομείνῃ αὐτά. Ὁ υἱὸς του ἐπανῆλθεν ἀλλοῦς· αἱ φωναί καί τὰ ἄγρια βλέμματα δὲν τὸν ἐθόβιζον πλέον. Ἡ Δικατερῖνη φουκὰ ἦτο μὲ τὸ μέρος τοῦ συζύγου της. Οὗτος τῇ ἐνεπίστευθη τὰ βιβλία του, αἵτινα ἐκλείδωσεν ἐν τῷ κλιβῶτι της, καί ὁ νεανίας ἐξηκολούθει νὰ μελετᾷ κατὰ τὰς ὄρας τῆς σχολῆς του, ἵνα μὴ ὁ πατήρ του δυσσερεσθῆται ἀνεγίνωσκε κατὰ τὸ πρόγευμα καί ἔλαμβανε τὸ βιβλίον του εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐστὶ. Μετὰ τὸ δείπνον, ὅταν ἀπάντες κατεκλίνοντο, ἀπέσπυσε καί οὗτος, λέγων ὅτι ἤθελε ν' ἀναπαυθῆ κατῶθεν θανάτων καί ἐκεῖ ἀνεγίωσκε, κρύπτων τὸ βιβλίον του, καί κλείων τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὸ ἐλάχιστον κρότον. Μετὰ μίαν ὥραν ἐξήγειρε τὸν πατέρα του καί ἀπανηρχίζον ἀμαθῆ τὴν ἐργασίαν.
Ὅταν ἐπανήρχοντο ἐξεξέγγυσε τὸν ἵππον, ἐτάκτιστοίε τὰ πάντα καί ἤρχιζαν οὕτως ν' ἀναγιγνώσκῃ μετὰ πάσους ἀνεγίνωσκε μάλιστα τρυῶν. Τότε ὁ πατήρ ὠρτίζετο, ὀπίτων ἄγρια βλέμματα. Ἡ Δικατερῖνη ἐταπεινῶσεν τὴν κεφαλήν, ἡ δὲ μητὴρ, μὴ συγκατοῦσα πλέον ἑαυτήν, ἐκρέυαζε πλῆτουςα τὴν τράπεζαν διὰ τοῦ χουλιαρίου της.
— Μὰ φάγε τούλάχιστον καθὼς πρέπει !
Ὁ Μαζίμκας ἀνεσκήριτα, ἄφινε τὸ βιβλίον καί ἐτρώγε γρήγορα, γρήγορα . . .

Κατὰ τὴν τεσσαράκωστην τοῦ Αὐγούστου, ὁ θεὸς ἔδωκεν υἱὸν εἰς τὸν Μαζίμκαν. Τὸν ἐβάπτισαν ὀνομάσαντες τοῦτον Βανιούσαν. Τὸ ἔτος ἦτο κακὸν, καί ἡ προνομή ἔλλειπεν. Ὁ Κάρλος Ἰδάνοβιτς ἦλθεν εἰς βοήθειαν τῶν χωρικῶν προτίνας αὐτοῖς νὰ κόπτεωσιν ἐν τῷ δάσει ξύλα αἵτινα νὰ φέρωσιν εἰς τὸ ἐργαστήριον, εἰς ἀντάλλαγμα δὲ νὰ λαμβάνωσιν ἐνα πῆλον στεμφύλων. Τοιοῦτοτρόπως παρήλθεν ὁ χειμῶν καί τὸ θέρος.
Κατὰ τὸ φθινόπωρον ἡ Δικατερῖνη ἔτεκε δεύτερον υἱόν. Ἐν τούτοις ἡ ψυχρότης ἤδυνεν ἐπὶ πλείοτερον μεταδῆ τῶν γειρόνων καί τῶν νέων. Ὁ πατήρ κατελαμβάνον τὸν Μαζίμκαν ἀναγιγνώσκοντα ἐν τῷ κλιβῶτι κατὰ τὸν καιρὸν.
— Πρόσεξε ! τῷ ἔλεγε, δὲν θά ἀναβρόψῃς τὰ παιδιά σου με τὰ βιβλία !
Ἡ μητὴρ πᾶ ἀπὸ ἔλεγε καί τὸν χριστιανὸν ἐβαρύνε τὴν Δικατερῖνην, ἐπιτιμῶσα ταύτην διότι ἐνεθρόνωνε τὸν αἰεὶ τῷ της εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καί ἀσμενῆσκουσα ταύτην ἀδικῶς τῆς πενίας της. Ἐν συντόμῳ, ἡ ἀπιστοφίρα ἦτο βαρβαρὰ, καί ἐνόησον ὅτι ἡ θέλλει πρόσῃγγεῖ . . . τὸν χειμῶνα ἐξερράγη. Ὁ χειμῶν οὗτος ἐμείνεν ἀσημονημένους καί εἰς ἅλλα χρόνια ἐκτὸς τῶν Στρεφρομένων Ἀμμιών. Σίτος δὲν ἔγεινεν ἀρκετὸς καί δὲν ἦτο μὲν ἀκριβῶς σιτοδεία, ἀλλὰ στενοχωρία καί ἀνείεια. Δὲν ἠπύρην ἐργασία, καί οὐδεμίαν εὐκαιρία ἵνα κερδησῶσι τί. Οἱ γέροντες συνέροον ἐγγράζοντο διὰ νὰ φάσωσι, καί ἀφῆρουν τὸν ἄρτον ἀπὸ τῶν ἐγγυρίων.
Ἐσπέραν τινὰ ὁ Μαζίμκας ἐπέστρεπον ἀποθεθαρομένους, μὴ κατορθώσας νὰ εὕρῃ ἐργασίαν. Ἡ Δικατερῖνη ἦλθεν εἰς προσπάντησίν του εἰς τὴν αὐλήν, καί τὸν ἐνηγκαλίσθη δολυλῶτουςα.
— Τί ἔχεις, Κατία ; τὴν ἡρώτησε.
— Μ' ἔδειξεν ὁ πατέρας. Μὲ διέταξε νὰ τοῦ δώσω τὸ κλειδί τῶν κατηραμένων βιβλίων . . . Ἐγὼ ἀρνήθηκα καί δὲ αὐτὸ μ' ἔδειξε . . .
Ὁ Μαζίμκας ἐθλίθη μεγάλως.
— Μὴ κλαῖς, πασχὲ μου γυναικα, πᾶμε μέσα, διότι κίμαι ψυχρά . . .
Ὁ Μαζίμκας ἀφῆσε τὴν τουλούπαν του χωρὶς νὰ εἶπῃ τίποτε καί ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου, χαμαὶ νέων. Ἦτο ἡ

ώρα του δείπνου, ἀλλ' ἡ Ματρῶνα δὲν ἠτοίμαζε τὴν τράπεζαν. Ὁ Μητροφάνης ἔβρασαν ὑπόδηματά, δυσθυμὸς. Ἄπαντες ἦσαν ἐξηγρημέναι.

— Εὐρήκας δουλειά; ἤρῳτησεν ὁ γέρον.

— Ὅχι, πατέρα, δὲν εἶναι πούποτε. Ἰππῆς εἰς τὴν κυρίαν, ἡ ὁποία μοῦ εἶπεν ὅτι θὰ μ' ἔπερνε, ἀλλ' εἶχε διωχθῆ ἕως τῶρα πλέον ἀπὸ εἰκοσὶν ὑπηρετίας.

— Ἄ! δὲν εἶναι πούποτε δουλειά! (Ἐμμεῖτο τὴν φωνὴν τοῦ υἱοῦ του.) Μήπως ἐκάθησας κ' ἐδάβασας σὲ κινεῖνα μέρος, ἀντὶ τὰ ζήτησας; Ὁ πατέρας εἰμπορεῖ νὰ τρέφῃ τὰ παιδιὰ βασιτῶ ἀκόμη.

Ὁ Μαξιμκας ἐστά-αξε.

— Καὶ ἐπῆος γυναικῆ μίᾳ ἀληθινῇ κλέπτρα, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον. Ἄμα τῆς πῆς μίᾳ λέξι, σοῦ ἔπαντῶ ἄκα. Πρέπει νὰ εἶς πετάξῃ κανεὶς ἐξω, εἰς τὸ γιόνι, μὲ τὰ γουρου νόπουλά σας!

Ὁ Μαξιμκας δυσχερῆσθη ἐκ τούτων.

— Τὶ κακὸ ἔκαμαν τὰ παιδιὰ, εἶπεν ἠπίως. Δισπὶ μοῦ τὸ κτυπῆς ἐστῶ; Μήπως καὶ ἐγὼ δὲν δουλεύω;

— Μόνον γιὰ τὰ πληρώνῃς τ' ἀλάτι! Χορμὰτα ἔχεις μόνον γιὰ τὰ κατρεσμένα βιβλία σου. Περίμενε λίγακι! Ἐὰ τὰ πιάσω τὰ βιβλία σου!

— Νὰ ἰδοῦμεν, ἀπεκρίθη ὁ Μαξιμκας, καίτοι ἡ σύζυγος του τὸν ἔβρανε ἀπὸ τῆς χειρίδας.

— Πῶς! Φέρε τὰ ἀμύσως! διατάξεν ὁ πατήρ.

— Ὁ κόσμος νὰ χαλάτῃ δὲν ἔς τὰ δίνω, ἀπεκρίθη ἰθαρσῶς ὁ νεανίας ἐγερθεὶς.

— Δός μοι τὰ ἢ σπάζω τὸ σαντοῦκι! ἐκορύγαζεν ὁ Μητροφάνης, δεκάμενος πελάκως.

— Σὲνα θὰ... εἶπεν ὁ Μαξιμκας, τοπήτηθεὶς πρὸ τοῦ κιβωτίου.

Ὁ Μητροφάνης ἔμεινεν ἄφωνος, ἐκπληκτος, μὲ κρεμαμένους τοὺς βραχίονας. Εἶτα ἔφρασε βραδέως τὴν τουλούπαν του.

— Εὐχαριστῶ, εἶπε διὰ συντετριμμένης ἀωνῆς! Καλὰ μὲ πληρώνῃς τὸ ψωμί καὶ ἀλάτι ποῦ σοῦ ἔδωκα, εὐχαριστῶ!

Ὁ Μαξιμκας ἐτιώπα. Ὁ Μητροφάνης ἐξῆλθε τὰ δῆματά του ἠκούσθησαν ἐν τῇ ἰδῶν ἡ Ματρῶνα ἐτίθει τοὺς ὀρθλαμύς, θρηγεύσας. Ἡ Αἰκατερίνη, ἐκκυμαμένη ἐπὶ τοῦ λίκνου τοῦ δευτέρου υἱοῦ τῆς, ἐκλαίεν, ὁ δὲ σύζυγος τῆς ἤρῳτα ἐαυτὸν ποῦ νὰ μετέθῃ ὁ πατήρ του.

* * *

Μετ' ὀλίγον ἐξηγήθη τοῦτο. Ἐπανήλθε, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν μᾶλλον ἀξιοσεβῆστων γερόντων τοῦ χωρίου. Οἱ γέροντες οὗτοι, δεκά περίπου ὄντας, ἐχαίρετισαν τοὺς εἰκόνας καὶ ἐκάθησαν. Ὁ Μητροφάνης ἐτροποτήθη ἐν τῷ μίσῳ τοῦ κύκλου.

— Λοιπὸν, γέροντες, εἶπε, νὰ γίνετα κοίται μετὰ μὲ μοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ, ὁ ὁποῖος γιὰ τὸ ψωμί καὶ ἀλάτι ποῦ τοῦ ἔδωκα, θέλει νὰ μοῦ σπάτῃ τὴ κεφαλὴν μὲ τὸ τσεκούρι.

Ἐχαίρετισε τοὺς γέροντας καὶ ἤρῳτα νὰ κλαίῃ. Οὗτοι ἐκίνουν τὴν κεφαλὴν, θωπεύοντες τὰς μακρὰς γενειάδας αὐτῶν.

— Δὲν εἶναι καλὸ πρᾶγμα αὐτὸ, δὲν εἶναι καλὸ πρᾶγμα αὐτὸ, ἐπανελάμβανον.

Ὁ Μαξιμκας ἠγέρθη ὡσαύτως καὶ ἐχαίρετισε.

— Ὁ πατέρας μου μὲ τυραννεῖ. Διώχνει ἐμένα, τὴν γυναικῆ μου καὶ τὰ παιδιὰ μου. Ὁ Θεὸς νὰ τὸν συγγυρήσῃ!

— Δὲν εἶναι καλὸν πρᾶγμα αὐτὸ, Μαξιμκα, δὲν εἶναι καλὸν πρᾶγμα αὐτὸ! ἐπανελάμβανον οἱ κριταί, αἰοντες τὴν κεφαλὴν. Δὲν εἶσαθε φτωχοί, δοξῆ τῷ Θεῷ! Ἐχετε τρία ἄλογα, δύο ἀγελάδες· τί σας λείπει; Ἐπρεπε νὰ χαιρεσῆτε καὶ νὰ δοξάζετε τὸν Θεόν. Ἄλλὰ σεῖς, τί κάμνετε;

— Αὐτὰ τὰ κατηραμένα βιβλία ἔφαγαν τὸν υἱόν μου, ἐθρήνηε ὁ Μητροφάνης. Δὲν θέλει νὰ δουλέψῃ, ἀλλὰ διαβάσει ὁλοένα, καὶ ἐπάνω ἔς τὸ φαγὶ τοῦ ἀκόμη.

— Μαξιμκα! ἀκούς τί λέγει ὁ πατέρας σου;

Ὁ Μαξιμκας ἔλαβε τὸν λόγον.

— Σιδαστοί μου φίλοι, εἰζεύετε ἂν ἀπέφυγα ποτὲ τὴν δουλειά. Δὲν πηγαίνω εἰς τὰ χωράφια ἀργότερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους, εὔτε γυρίζω προτῆτερα. Διαβάζω ὅταν ἔχω καιρὸ,

καὶ δὲ αὐτὸ μὲ κατατρέχει ὁ πατέρας μου καὶ σήμερα ἔθερα τὴν γυναικῆ μου.

Οἱ γέροντες ἐκίνουν τὴν κεφαλὴν.

— Δὲν κάμνετε καλῶ, Μαξιμκα, πρέπει ν' ἀκούς τοὺς γονεὶς σου. Ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τὰ κακὰ παιδιὰ.

— Τὶ νὰ κάμω τότε, Ἄγαπῶ τὰ βιβλία. Ἄρ' ὄτου διαβάσω, βλέπω καθρότερα τὰ πράγματα.

Οἱ γέροντες ἀπεκρίθησαν.

— Πάντα πρέπει κινεῖς νὰ μὴ παρακούῃ τὴν θέλησιν τῶν γονέων σου. Ταπεινώτου, ὑπακούου τὸν πατέρα σου εἰθεύρεις ποῦ καλὰ, ὅτι ἔχει καλὴν καρδιά!

— Εἰμαί πάντοτε πρόθυμος νὰ ὑπακούσω, φθάνει νὰ μὴ ἐγγίτῃ τὰ βιβλία μου.

Ὁ Μητροφάνης ἠγέρθη.

— Νὰ μὴ ἐγγίσω τὰ βιβλία σου! Ὅχι, ποτὲ δὲν θὰ γείνη αὐτό. Ἐὰ τὰ κόψω κομματάκια, κομματάκια, διότι γι' αὐτὰ χάνω τὸν υἱόν μου.

— Καὶ ἐγὼ, ἂ, ἐγγίσης τὰ βιβλία μου, θὰ ὑπερασπισθῶ, εἶπεν ἠσυχῶς ὁ υἱός.

— Τὸν ἀκούτε, γέροντες! Πῶς λοιπὸν εἰμπορῶ νὰ κηθῆσῃ μαζὶ του;

Οἱ γέροντες ἐκίνησαν τὴν κεφαλὴν.

Καὶ τὸν πατέρα σου φερθεῖς εἶσαι; εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν.

Ὁ ἐπίτροπος τῆς ἐκκλησίας τὸν δέκαψε.

— Ναί, πρέπει νὰ χωρισθῆτε, εἶπε.

— Φύγε, ἔδω ἀμέσως, σὺ καὶ τὰ γουρουνόπουλά σου! ἀέκραζεν ὁ Μητροφάνης.

Ὁ Μαξιμκας ἐνεδύετο σιωπηλός· ἡ Αἰκατερίνη ἔδασεν εἰς δέμα ἐνδύματά τινα, κλαίουσα.

— Δὲν θὰ μοῦ δώτῃς τίποτε, πατέρα, γιὰ τοὺς κόπους μου; ἠρώτησεν ἠσυχῶς ὁ νεανίας.

— Τίποτε. Ὅλα ἔδω εἶναι ἰδικά μου. Ἐγὼ τὰ ἀπέκτησα ἑαυτῶν. Φύγε μὲ ὅ,τι φορεῖς, καὶ ποτὲ νὰ μὴ.

— Ὁ! Μητροφάνη, ἰκέτευεν ἡ Ματρῶνα, φοβήτου τὸν Θεόν! Εἶναι μεγάλη ἀμάρτια νὰ καταρασθῇ κανεὶς τὰ παιδιὰ του!

Ὁ Μητροφάνης ἐκάθησεν ἐπὶ τῷ ἐπιπέδῳ, ἐπ' ὀνόμας ἀναπνέων. Ὁ Μαξιμκας καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἐχαίρετισαν τὰς ἀγίας εἰκόνας. Ἡ Αἰκατερίνη ἐξεκρέμασε τὴν ἰδικὴν τῆς καὶ ἀμφότεροι ὑποκλιθέντες ἐνώπιον τῶν γονέων τῶν ἐξῆλθον τῆς εἰκίας.

ΣΤ'.

Ἦτο νῦν σκοτεινὴ ψυχρὸς καὶ διαπεραστικός ἀνεμὸς ἔπνεε, πηγνύων τὰ δάκρυα ἐπὶ τῶν παρειῶν· παχέαι νιφάδες χιόνος ἤρχίζον νὰ πίπτωσιν. Ἐβόδιζον σιωπηλοί, αὐτὸς μὲν φέρων τὸ κιβώτιον καὶ τὸ πρεσβύτερον τεκνον, ἐκείνη δὲ τὸ μικρότερον καὶ τὸ δέμα τῶν ἐνδύματων.

Ἄπαντα τὰ παράθυρα ἦσαν φωτισμέ· ἀκόμη μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς τῆς Αἰκατερίνης, κειμένην εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου. Ἡ καλύβη ἦτο μεγάλη, σανιδασκεπῆς, ἀλλ' εἶχεν ὄψιν σκυθρωπὴν, τὰ δὲ τρία πρὸ τὴν ὁδὸν παράθυρά τῆς ἦσαν σκοτεινά. Ὁ πατήρ ἴστατο ὑπὸ τὴν θύραν, δι' ἧς εἰσῆλθε τὸ χάρρον· οἱ νέοι τὸν ἐχαίρετισαν ταπεινῶς.

— Ἐρχόμεθα εἰς σέ, πατέρα, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη ὀκλιῶς.

— Μὰς τὸ εἶπαν ἡ Καυμά ἦλθε καὶ μὰς ἐδηγήθη τὰ πράγματα. Δὲν εἶναι καλὰ αὐτὰ ποῦ ἐκάματε. Ὀλίγο ἀκόμη καὶ θὰ σκοτώσων καὶ τοὺς γέροντας! Ἄλλως τε γιὰ χάρι σας δὲν εἰμπορῶ νὰ τὰ χαλάσω μὲ τὸν πατέρα σας. Εἶναι λίγος καιρὸς ποῦ ἐπῆρα θανεῖκ' ἀπ' αὐτὸν σιταρι. Νὰ!

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν, κλείσας ὀπισθὲν του τὴν θύραν.

Ἡ Αἰκατερίνη καὶ ὁ Μαξιμκας ἤρχισαν νὰ βαδίζωσιν αὐθις.

— Μητέρα, κρυάω, ἐθρήνηε τὸ πρεσβύτερον τέκνον.

Ἄπεφάσιον νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ ζητήσωσιν ἀπέφυγα εἰς τοῦ σκευοφύλακος.

— Καλημέρα, Μαξιμκα! ἐφώνησε πρὸς τούτους χωρικὸς κύπτων ὑπὸ βαρὺ φορτίον χόρτου. Ἦτο φίλος τις τοῦ νεανίου,

ὀνομαζόμενος Βασίλειος Ροδιόνωφ. Τί κάμνετε αὐτοῦ μὲ τ' σαντοῦκι σου καὶ μὲ τὰ παιδιὰ;

Ὁ Μαξιμκας τῷ ἀφηγήθη τὰ συμβάντα.

Τότε ἀπὸ τὸν πνευθὸρ σου ἔρχεσαι;

Ὁ Μαξιμκας ἐμειδίασε θλιβερός.

— Σὰς ἐκλείσει λοιπὸν τὴν αἴσρα του; Ἐταί εἶνα! Ὀλοι οἱ γέροντες συμφωνοῦν... Ἐ! λοιπὸν, ἔλα εἰς τὸ ἰδικόν μου σπήτι, εἶπε κατόπιν βραδέως σιγῇ.

Ὁ Μαξιμκας ἐδίασαξε.

— Μὰ δὲν εἰζεύω...

— Καὶ τί θέλεις νὰ μάθῃ; Ἐἶνα, ποῦ σοῦ λέγω, δὲν θὰ χαλάσῃς τὰ πράγματα μου! Τί ἄλλο καλλίτερο γυρεύεις μὲ τὰ μωρὰ ἔς τὸ λέρν;

Οἱ ἀνυχεῖς φυγάδες τὸν ἠκολούθησαν.

Ἡ θέσις τῶν ἡτῶ φοβερά. Δὲν ἔγινε οὔτε ἄρτον, οὔτε χρῆματα, οὔτε ἐργασίαν. Ὁ Βασίλης ἐπεπεισμένος νὰ διαπραγματευθῆ μετὰ τοῦ Μητροφάνη. Ἄλλ' ἀπὸ τῶν πρώτων λέξεων αὐτοῦ τῷ ἐδείξε τὴν θύραν τοῦ μετ' ὄθρων. Ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα, ἔζησαν μὲ ὅ,τι τοῖς ἔφερον φιλόανθρωποι τινες ἄνδρες. Κατὰ τὴν νύκτα, ἵνα μὴ τὰς βλέπωσιν, ἤρχοντο αἱ γυναῖκες, ἡ μὲν φέρουσα ἄρτον, ἡ δὲ ἀγγεῖον πληγῆς πλινθίου, ἡ τρίτη λάχανα καὶ γαιώμηλα. Ἄλλὰ μετὰ τινος ἡμέρας τὰ δῶρα ἔπαυσαν, διότι ἡ τιμὴ τῶν τροφίμων ἤρῳσεν εἰς τὴν αγοράν.

Νύκτα τινὰ ὁ Μαξιμκας ἐξῆλθε τῆς αὐλῆς, διελθὼν διὰ μέσου τοῦ λαχανοκήπου. Ἐσῆρε κατόπιν αὐτοῦ μικρὸν ἐκκλῆθρον καὶ ἐατρήρετο συχνάκις, ἵνα βεβαιωθῆ μὴ τις τὸν ἔβλεπε. Διῆλθεν ὀπισθεν τοῦ χωρίου, ἔβασεν εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν καὶ κατὰ τὴν αὐγὴν, δεκάς βερστίων τὸν ἀπεχώριζεν ἀπὸ τοῦ χωρίου τῶν Στερεομένων Ἀμμων. Ἀφῆκετο εἰς μέρος τι ὀνομαζόμενον Μπόρκ· ὁ οὐρανὸς ἦτο αἰθρῶς καὶ οἱ χωρικοί εἶχον ἐγερθῆ. Δι' ἐμάλαι τροχαλίας τῶν φρεάτων καὶ σὶ θύραι ἂ, ἤνοιγον ἵνα ἐξέλθῃ τὸ ζῶον ἐτρῶσον αἱ ἀγελάδες ἐμυκάντο, τὰ ποιμνία συνωθοῦντο εἰς τὸ ποτιστήριον καὶ ὁ κτηνὸς ἀνῆρχετο ἐκ τῶν χθαμαλῶν στεγῶν. Ἐκλήσιασεν εἰς τὸ παράθυρον εὐπρεπεῦς καλῶθης καὶ ἔκουσεν ἐλαφρῶς εἰς τὰς ἄλους, εἰπὼν διὰ τρυφῆς ἐκ συκινῆσεως φωνῆς.

— Διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου κάμετε ἐλεημοσύνην!

(Ἐπεται τὸ τέλος)

Η ΣΧΟΛΗ

ΤΗΣ ΓΑΞΝΑΙΑ ΠΟΛΙΑΝΑΣ

(ὑπὸ τοῦ κόμητος Λέοντος Τολατοί.)

(Συνέχεια)

Ἀποδίδοντες κατ' ἀρχὰς τὴν δυσκολίαν εἰς μὴν τὴν ἀγνοίαν αὐτῶν τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἀναγνώσεως, ἐπενοήσαμεν μέθοδον μηχανικὴν, τὴν ἀναγνώσιν δηλαδὴ χάριν τῆς ἀναγνώσεως, καθ' ἣν ὁ διδάσκαλος ἀναγινώσκει διαδοχικῶς μετὰ τῶν μαθητῶν. Ἐν τούτοις, δὲν εὐρέθημεν περισσότερον προχωρημέναι, καὶ ἡ αὐτὴ ἀδυναμία ἐξεδηλώθη εἰς τὴν ἀναγνώσιν τοῦ Ραβινσῶν. Τὸ θέρος, ὅτε ἡ Σχολὴ σχεδὸν ἀπονεκροῦται, ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐπιλύσωμεν τὴν δυσκολίαν ταύτην διὰ τοῦ ἀπλουστεροῦ καὶ μᾶλλον συνήθους τρόπου. Διατί νὰ μὴ τὸ ὀμολογήσωμεν; Οἱ ἡμέτεροι μαθηταὶ ἀνεγίνωσκον πολὺ χειρότερον ἢ οἱ τοῦ ἐφημερίου, εἰς τὸ πέρασ τοῦ αὐτοῦ χρονικοῦ διαστήματος. Ὁ νέος διδάσκαλος ἐπρότεινε τὴν εἰσαγωγὴν τῆς γεγωνιῆς τῆς φωνῆς ἀναγνώσεως, καὶ συγκατετέθημεν. Ἀναχωροῦντες ἐκ τῆς ἐσφαλμένης ἰδέας, ὅτι οἱ μαθηταὶ ὀφείλον ν' ἀναγινώσκωσιν εὐ-

χερῶς ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ θέρου, ἀνεγράψαμεν ἐν τῇ χρήσει τοῦ χρόνου τὴν μηχανικὴν καὶ προδευτικὴν ἀναγνώσιν, καὶ ὑπεχρεώσαμεν τοὺς μαθητὰς ν' ἀναγινώσκωσι δύο ὥρας καθ' ἑκάστην ἐκ τῶν αὐτῶν βιβλίων. Τοῦτο ἦτο λίαν ἀνετόν δι' ἡμᾶς· ἀλλὰ μίᾳ καὶ μόνῃ παράθασιν τοῦ συστήματος τῆς ἐλευθερίας τῶν μαθητῶν ἐγέννησε ψεύδος ἐπὶ ψεύδους καὶ λήθη ἐπὶ λάθων.

Ἠγόρασαν βιβλία, μικροὺς μύθους τοῦ Πούσκαι καὶ τοῦ Ἰερσχόβ. Ἐκαίμαν τὰ παιδιὰ νὰ καθήσωσι ἐπὶ τῶν θρανίων· τὸ ἐν ὄψει ν' ἀναγινώσκῃ γεγωνιῆ τῆς φωνῆς, τὰ ἄλλα ν' ἀκολουθῶσι τὴν ἀνάγνωσιν του. Ὅπως βεβαιωθῆ, ἐκν ἀληθῶς ὄλα ἠκολούθουν, ὁ διδάσκαλος ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠρώτῃ ἐν ἐξ αὐτῶν.

Εἰς τὰς ἀρχὰς ἡ μέθοδος αὕτη μὰς ἐφάνη τιλεῖα. Ἐρχεσαι εἰς τὸ σχολεῖον—ὄλοι εἶνε καθισμένοι, ὅπως πρέπει ἐπὶ τῶν μικρῶν θρανίων, ὁ εἰς ἀνάγινώσκει, οἱ ἄλλοι τὸν ἀκολουθοῦσι. Ὁ ἀναγινώσκων προσφέρει μίαν λέξιν παρατόνωσ· ὁ διδάσκαλος ἡ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ τὸν διαρθῶνους, καὶ ὄλοι ἀκολουθοῦσι.

— Ἰβάνωφ, ἀνάγνωσον σὺ!

Ὁ Ἰβάνωφ συλλογιζεται ὀλίγον, καὶ ἀναγινώσκων Πάντες εἰσὶν ἀπερροφημένοι, ἀκούουσι τὸν διδάσκαλον προσφέρει κανονικῶς ἐκάστην λέξιν, ἀναγινώσκουσιν ἀρκετὰ καλῶς. Ὁ ἀναγινώσκων τὸ αὐτὸ πρᾶγμα διὰ τριακοστὴν ἢ τεσσαρακοστὴν φορὰν, ὁ κεῖται ἐπὶ ἐβδομάδα ὀλόκληρον μὲ ἐν τετυπωμένῳ φύλλον. Τὸ ἀγοράζειν συχνὰ νέα βιβλία θὰ ἦ λίαν πολυδάπανον· ἄλλως δὲ, τὰ βιβλία τὰ δύναμενα νὰ ἐννοῶνται παρὰ τῶν τέκνων τῶν μουζίκων περιορίζονται εἰς δύο μόνους· τοὺς μύθους τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἀφανασσιῆφ.

Πρὸς τούτοις, διὰ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀναγνώσεως τοῦ αὐτοῦ βιβλίου εἰς μίαν τάξιν, συμβαίνει τινὲς μαθητῶσιν ἐκ στήθεος τὸ περίεχόμενον αὐτοῦ. Ὁ ἀναγινώσκων ὁμοῦ ἀποθαρρύνεται ἀκούων διαρκῶς τὴν ἰδικὴν του φωνὴν ἀντηχοῦσαν ἐν τῇ σιγῇ τοῦ δματίου. Ὅλη του ἡ προσοχὴ συγκεντροῦται ἐν προσοχῇ εἰς τὰς τελείας καὶ τοὺς τόνους, καὶ λαθάνει τὴν ἐξὶν ν' ἀναγινώσκῃ χωρὶς νὰ ζητῇ νὰ ἐδύση εἰς τὴν ἐννοιαν τοῦ βιβλίου, διότι ἀπορροφᾷ ὑπὸ ἄλλων μεριμνῶν. Οἱ ἀκούοντες πράττουσι ἴδιον, καὶ διαρκῶς ἀπησχολημένοι εἰς τὸ νὰ εἰθῶσιν ἐτοιμοί, ὅταν προσκληθῶσι νὰ ἐξακολουθῆσιν τὴν ἀνάγνωσιν, σύρουσι μηχανικῶς τοὺς δακτύλων ἐπὶ τῶν γραμμῶν, καὶ ἀνιδνῶνται. Ἡ ἐννοια ἀναγινωσκομένου, τοῖς φαίνεται ὡς πρᾶγμα ἀδιόρον, καὶ ποτὲ μὲν τὴν ἀπδιαζουσιν, ποτὲ δὲ δὲ σέρχεται εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν. Ἄλλὰ τὸ κυριόν ἄτοπον εἶνε ἡ αἰωνία ταῦ δόλου καὶ τῆς πανγίας μετὰ τῶν μαθητῶν καὶ διδάσκαλου πάλη, ὅποιαν ἡ τοιαύτη μέθοδος ἀναπτύσσει, καὶ τὴν ὅπῃ ἡ Σχολὴ μὰς δὲν εἶχε γνωρίσει ἕως τότε. Ἄλλὰ τὸ μόνον πλεονέκτημα τοῦ τοιοῦτου συστήματος ἀναγνώσεως—ἡ ὀρθὴ προφασὶς τῶν λέξεων—διεφέντελως ἀπὸ τῶν ἡμετέρων μαθητῶν. Ἀνεγίνωσιν ἐπὶ τῶν τοίχων φράσεις, τὰς ὁποίας ἔγραπον

ἐπρόφερον μόνοι των, καὶ ὅλοι ἐγίνωσκον, ὅτι πρέπει νὰ γραφῶσιν «Κοηο» καὶ νὰ προσέρωσι «Κοου». Ἄλλὰ νὰ τοὺς διδάτῃ τις νὰ προσέχωσιν εἰς τὰ κόμματα καὶ εἰς τοὺς τόνους τὸ νομίζω ἀνωφελες, καθότι πᾶν παιδίον πενταετής, ὅταν ἐννοῇ τὰ ἀταγινωσκόμενα, προσέχει καὶ εἰς τὴν στίξιν. Κατὰ συνέπειαν, εἶνε εὐκολώτερον νὰ προσπαθῇ τις νὰ τὸν δόσῃ νὰ ἐννοήσῃ ὅ,τι ἀναγινώσκει ἐν τῷ βιβλίῳ (καὶ εἰς τοῦτο θὰ φθάσῃ θάττον ἢ βραδίον) παρὰ νὰ τὸν διδάσκῃ νὰ ψάλλῃ συμφώνως πρὸς τοὺς τόνους καὶ τὰ κόμματα, δίκην μουσικῶν σημείων.

(ἀκολουθεῖ)

ΣΕΙΣΜΟΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Περὶ τοῦ τελευταίου σεισμοῦ ἐν τῇ σινικῇ ἐπαρχίᾳ Τούναν ἀναφέρονται τὰ ἐξῆς ἐν ἐπιστολῇ Ἀμερικανοῦ μεσεσσηναρίου, ληφθεῖσα ἐν Κεντάου. Ἐφρονεῦσαν κατὰ τὸν σεισμόν τοῦτον 15.000 ἀνθρώπων, πολλοὶ δὲ πόλεις καταστράφησαν. Ἡ μεγίστη καταστροφή ἐγένετο ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς ἐπαρχίης Τσίιντσαν, ὅπου οἱ σεισμοὶ διήρκεσαν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας. Αἱ πόλεις Λαμὼν καὶ Γαμὼν μετεβλήθησαν εἰς σωρούς ἑρείπιων, περισσότεροι δὲ τῶν 4.000 κατοίκων καταπλακώθησαν ὑπ' αὐτῶν. Ἐν δὲ Σο-τσάν τῆς ἐπαρχίης Τσουέν ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς μετεβλήθη ὀλοτελῶς. Ὀλόκληροι ἐκτάσεις κατεβυθίσθησαν μεταβληθεῖσαι εἰς μεγάλην λίμνην, ἐν ᾗ ἐπνίγησαν ὑπὲρ τὰς 10.000 ἀνθρώπων.

Ο ΑΡΧΙΔΟΥΞ ΙΩΣΗΦ ΚΑΙ ΟΙ ΑΘΙΓΓΑΝΟΙ

Ἡ Οὐγγρική Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐδημοσίμεισε πρὸ μικροῦ σύγγραμμα ἐκ τετρακοσίων σελίδων, ὑπὸ τὸν τίτλον: Romano Tchikakero Siklaribe, ἧτοι Γραμματικὴ τῆς Ἀθιγγανικῆς γλώσσης.

Ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου φαίνεται τὸ ἀθιγγανικὸν ἐθνόσημον: ἀκανθόχοιρος κρατῶν ἐν τῷ στόματι τριφυλλόν κλάδον ρηγῶν.

Συγγραφεὺς τοῦ ἔργου εἶναι ἡ Α. Α. καὶ Β. Γ. ὁ ἀρχιδούξ Ἰωσήφ, ὅστις ἀπο πολλῶν ἐτῶν σπουδάζει τὴν γλῶσσαν τῶν ἀθιγγάνων, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἐκτίθησι τὴν γραμματικὴν καὶ συγκριτικὴν λεξιλογίον τῆς γλώσσης ταύτης.

Μεταφερόμεν ἐνταῦθα τὸν πρόλογον τοῦ ἔργου: «Ἐν Οὐγγαρίᾳ, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ, πάντες πιστεύουσιν ὅτι ὁ μυτηριώδης οὗτος λαὸς κατάγεται ἐξ Αἰγύπτου. Διὰ τοῦτο ἐν Διατάγματι τοῦ Βλαδισλάου Β', ἐκδοθέντι κατὰ τὸ 1496, ἀναφέρονται ὑπὸ τὸ ὄνομα «Pharaones», ὁ δὲ πικαπίνος Thuzo, ὁμιλῶν περὶ αὐτῶν ἐν τινὶ ἐπιστολῇ τοῦ ἀπὸ 20 Φεβρουαρίου 1616 τοὺς ἀποκαλεῖ «misera gens Aegyptia». Ἐν Τρανσυλβανίᾳ τοὺς ὀνομάζουσι πάντοτε «τέκνα τοῦ Φαραῶ», ἐν Ἀγγλίᾳ Gypries, ἧτοι Αἰγύπτιοι καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ Gitanos.

Ὁ Πότ καὶ ὁ Μικλόζης περιέγραψαν τὰς μεθόδους δι' ὧν ἡ ἐπιστήμη ἠγωνίσθη νὰ διαφωτισθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Παρ' ἡμῖν ἐθεωρήθησαν οἱ ἀθιγγανοὶ ἄλλοτε μὲν ὡς ἀπόγονοι τῶν Οὐννων ἢ τῶν Ἀβάρων, ἄλλοτε δὲ ὡς ἀπόγονοι τῶν Πετενέγων ἢ τῶν Ταρτάρων.

Ὁ Ἰωάννης Μολνάρ περῆγε τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐκ τῆς λέξεως Σενάρ, ἧτοι τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος τῆς Βαβυλώνας.

Ὁ δὲ Γεώργιος Ἐνεσέης, συγγραφεὺς βιβλίου περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀθιγγανικοῦ λαοῦ (1798), ἀναζητεῖ τὴν καταγωγὴν τῶν ἀθιγγάνων ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Λὼτ ὑπῆρξεν ὁ ἐλευθερωτὴς τῶν Dzedans, ὅπως ὁ Μωϋσῆς ὑπῆρξεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἔβραϊκοῦ ἔθνους. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐξέθεσαν ἐν ἐτέρῳ συγγράμματι δημοσιευθέντι κατὰ τὸ 1804.

Ἄλλ' ὁ πρῶτος, ὅστις εἰδείξεν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον τὴν ἀληθῆ καταγωγὴν τῶν ἀθιγγάνων, ὑπῆρξεν ὁ οὐγγρος Στέφανος Βαλύης, διαμαρτυρούμενος ρίε ὡς ἐν Ἰβλμᾷ.

Ὁ Βαλύης ἐγνώρισεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Leyde μαλαθάρους φοιτητὰς, ἀκούσας δὲ αὐτῶν ὁμιλούντων τὴν μητρικὴν γλῶσσαν, ἐξεπλάγη ἐπὶ τῇ ὁμοιοτητι αὐτῆς πρὸς τὴν γλῶσσαν τῶν ἡμετέρων ἀθιγγάνων, καὶ ἔλαβε σημειώσιν χιλίων περίπου μαλαθρινῶν λέξεων. Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Raab, ἀνεκοίνωσε τὰς λέξεις ταύτας εἰς ἀθιγγάνους, οὔτῃ δὲ τὰς ἐνόησαν ἐντελῶς.

Ἐνεκα τῶν ἀνὰ τὴν ὑψηλίαν ἀδιαλείπτων μεταναστεύσεων των, καὶ τῆς ἐπιρροῆς τῶν λαῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων διεβίουν, οἱ Ἀθιγγανοὶ παρέλαβον πολλὰς ξένας λέξεις, τοῦτο δ' ἐνεκα αἱ διαλέκτοι αὐτῶν παρουσιάζουσι σπουδαιοτάτας διαφορὰς ἢ δ' εὐκολία μεθ' ἧς οὗτοι μεταμορφώνουσιν ὅσας δανείζονται ξένας λέξεις, καθιστᾷ δυσχερεστάτην τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ξενικῆς καταγωγῆς των.

Τὰς πλείστας τῶν λέξεων τούτων ἐδανείσθησαν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς, τῶν σλαβικῶν γλωσσῶν, καὶ ἐκ τῆς οὐγγρικῆς, ἔχουσιν ὅμως καὶ οὐκ ὀλίγας ρουμανικὰς, γερμανικὰς καὶ γαλλικὰς λέξεις.

Οἱ γραμματικοὶ τύποι καὶ αἱ λέξεις τῆς ἀρχαίας εἰδικῆς γλώσσης διετηρήθησαν περισσότερον παρὰ τοῖς Ἀθιγγάνοις τῆς Τουρκίης, τῆς Ἑλλάδος, τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Βοημίας, τῆς Ρωσσίας, τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Συρίας, κατὰ δεῦτερον δὲ λόγον παρὰ τοῖς Ἀθιγγάνοις τῆς Ρουμανίας καὶ τῆς Γερμανίας, ἐλάχιστον δ' ἀναφαίνονται οὗτοι ἐν ταῖς διαλέκτοις τῶν Ἀθιγγάνων τῆς Φινλανδίας, τῆς Σκανδιναβίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Βορείου Ἰσπανίας καὶ τῆς Ἀγγλίας. Ἐν δὲ τῇ Νοτίᾳ Ἰσπανίᾳ παρέλαβον οἱ Ἀθιγγανοὶ τοὺς κανόνας τῆς ἰσπανικῆς γλώσσης. Καὶ ἐν ταῖς χώραις δὲ ταύταις σπουδαίως διαφέρουσιν αἱ διαλέκτοι τῶν μονίμων ἐγκατεσταμένων Ἀθιγγάνων ἀπὸ τῶν διαλέκτων πλανοσίων.

Ὁ ἀθιγγανὸς εἶναι ὑπερήφανος ἐπὶ τῇ καταγωγῇ του. Πανταχοῦ ἀποκαλεῖ ἑαυτὸν roma ἧτοι ἀθιγγανὸν ἢ manus, ἀνθρωπον, ἐνῶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνθρώπων ἀποκαλεῖ gadjo ἢ gadzo τούτῃσι χωρικούς.

(Σ. Μ. Ἐν Μακεδονίᾳ gadjo ὀνομάζουσι πολλὰς τῶν ὄνων, δὲν εἶναι ἀπίθανος ἡ ἀθιγγανικὴ καταγωγὴ τῆς λέξεως.) Ἐν Γερμανίᾳ ὀνομάζεται ὁ Ἀθιγγανὸς καὶ zindo.

Μάλιστα δὲ καυχῶνται οἱ Ἀθιγγανοὶ διὰ τὸ ἀμιγρὸς τῆς φυλῆς καὶ καταγωγῆς των. Λέγουσι λόγου χάριν me hon kalo (εἰμαι μαῦρος) amande hi dadeskre vastv (ἔχω τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς μου), me hon kehatehoraskero rom, (εἰμαι ἀληθὴς Ἀθιγγανός.) Ὁ Ἀθιγγανὸς τῆς Βοημίας καὶ τῆς Μοραβίας ὀνομάζει τὸ ἔθνος του kalo dori (ἐν Γερμανίᾳ melledi torin) τούτῃσι ἀμοσπονδία τῶν Μαύρων.

Μελετήσας κατὰ προτίμησιν τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας καὶ μάλιστα τὰς ἰνδικὰς διαλέκτους τὰς καταγομένας, ἐκ τῆς σανσκριτικῆς, ἐξεπλάγη κατὰ τὸ 1850, ὅτε κατὰ τὴν περιουσίαν μου ἐν Βοημίᾳ ἀκούων πλανοσίου Ἀθιγγάνου ὁμιλοῦντος, παρετήρησα ὅτι ἐνόουν πλείστας λέξεις. Ἠρξάμην συνδιαλεγόμενος μετ' αὐτῶν καὶ ἐπέισθην, ὅτι οὗτοι ὁμιλοῦν γλωσσικὸν ἴδιωμα παρεμφερὲς πρὸς τὰς ἀπρηχαιωμένας ἰνδικὰς διαλέκτους.

Ἐκτοτε, ἐπωφελοῦμενος πάσης περιστάσεως ὅπως συνομιλῶ μετ' Ἀθιγγάνων, καὶ ἐπισκεπτόμενος αὐτοὺς κατὰ διαφόρους χώρας ἐν ταῖς σκηναῖς των, κατάρθωσα τέλος νὰ ὁμιλῶ τὴν γλῶσσαν των. Παρῶν τρινα δὲ πεκαυμένους Ἀθιγγανούς νὰ συντάξωσι λεξιλόγιον περιλαμβάνον τὰς μεταξὺ τῶν διαλέκτων αὐτῶν, καὶ τοῦ ἰνδικοῦ ἐτύμου τῶν λέξεων διαφορὰς.

Εὐνοήθην ἐν τῷ ἔργῳ μου ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι κατὰ τὸ 1853 ἕως τὸ 1856 ὑπῆρξεν ἐν τῷ 60ῳ συντάγματι, ἐν ᾧ κατετάσσοντο οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Izeres, Aranj, Iaños, Gömör, Heves, καὶ Borvod στρατεύσιμοι, οἱ δ' ἐν αὐτῇ κατασσόμενοι Ἀθιγγανοὶ ὁμιλοῦν τρεῖς ἐκ τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ διαλέκτων. Κατὰ τὸ 1854 εἶχον καὶ Βλάχους Ἀθιγγάνους ἐν τῷ συντάγματι μου. Ὅτε δὲ διέτριβον ἐπ' ἀδείᾳ ἐν Γερμανίᾳ, ἐπισκέφθην τὰς ἐν Μούτερσχάουζεν (ἐν τῷ δουκάτῳ τοῦ Νασσάου) καὶ Φριδριχσλόε (πλησίον τῆς Ἐρφούρτης) ἀθιγγανικὰς παροικίας. Τέλος, διέμεινα ἐν οὐγγρικαῖς φρουραῖς καὶ πλείστας εἶχον εὐκαιρίας πρὸς ἀκυσίαν μου.

Ἀπήνησα πολλὰς δυσκολίας μέχρις οὗ κατορθώσω νὰ κερδήσω τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Ἀθιγγάνων, οἵτινες δὲν ἀγαπῶσι νὰ διδάσκωσι τοὺς ξένους τὴν γλῶσσαν των. Ἀλλ' ὅτε ἀπέκτησα ὀλίγην εὐχέρειαν εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, μοὶ ἐπεδείκνυσον μείζονα ἐμπιστοσύνην, καὶ ὅπου μὲ ἐγνώριζον πλέον μὲ ἐδέχοντο ὡς ὁμιφύλον των.

Τὴν περὶ Ἀθιγγάνων φιλολογίαν ἐμελέτησα ἀφοῦ ἔμαθον τὴν γλῶσσαν των, καὶ ἐπομένως ἠδυνάμην νὰ κρῖνω τὰ περὶ αὐτῶν ἔργα ὅσον οἶόν τε ἀσφαλέςτερον.

Πρὸ δέκα δὲ περίπου ἐτῶν ἀνεκοίνωσα τὸ ἔργον μου, εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ μουσικοῦ ὁμίλου τῆς Ἰππολυσάγης, τὸν πρεσβύτερον Ἰωάννην Βαλοῆ, ἀνδρᾶ λόγιον, ὅστις προθύμως ἀπεδέξατο νὰ συντάξῃ ἀθιγγανικὸν λεξικόν, εἰς ὃ περιελάμβανε καὶ λέξεις ἀε αὐτῶς ἐδημιούργησε.

Παρετήρησα αὐτῷ, ὅτι πολλὰς ἠπατήθη κατὰ

τὴν μεταφρασίν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, καὶ τὸν συνεβούλευσα νὰ μεταφράξῃ τὰς ἀθιγγανικὰς λέξεις, ὧν δὲν θὰ εὑρίσκε τὰς ἀντιστοίχους οὐγγρικὰς, δι' ἰνδικῶν κατ' ἐμὴν ὑποδείξιν.

Ὁ ἀγαθὸς γέρον δὲν ἠδυνήθη νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν συμβουλὴν μου, ἀποθανὼν μετ' οὐ πολὺ, ἀλλ' ὁ υἱὸς του ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον τοῦ πατρὸς του.

Ἡ Α. Ὑψηλότης ἐδημοσίευσεν πολλὰς πραγματείας, ἐκτὸς τῆς γραμματικῆς ταύτης, ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲ ἀσχολεῖται συντάσσων συγκριτικὸν λεξικόν τῆς ἀθιγγανικῆς γλώσσης, τὸ ὁποῖον θὰ περιέχῃ 1000 περίπου σελίδας in folio.

(Ἐκ τῆς (Revue de l'Orient) τῆς Βουδαπέστης)

ΤΟ ΝΕΟΝ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΖΟΛΑ GERMINAL

Πρό μηνὸς ἤδη ὁ παρισιανὸς τύπος ἀνασχολεῖται περὶ τοῦ νέου δράματος τοῦ Ζολᾶ, τοῦ ἐξαχθέντος ἐκ τοῦ μυθιστορήματος Germinal, γίνονται δὲ περὶ τούτου τὰ πλέον ἀσύμφωνα σχόλια, τὰ πλέον παράδοξα συμπεράσματα.

Τὸ δράμα, κατὰ τὸ σῆμα, δὲν φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Ζολᾶ, ἀλλὰ τὸ τοῦ Βίλλιαμ Βουσανᾶχ' πάντες ὅμως διαβεβαιῶσιν, ὅτι ὁ Βουσανᾶχ' οὗτος, μόνον τὸ ὄνομα παρέσχευεν εἰς τὸ δράμα, ὅπερ ἐγράφη πράγματι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφεὺς τοῦ μυθιστορήματος, τοῦ Ζολᾶ.

Καὶ τοῦτο, ἄλλως τε, εἶναι πιθανόν, δὲν λείπει δὲ καὶ ἡ εὐλογος ἐξήγησις τοῦ γεγονότος.

Ὁ Ζολᾶς δὲν θέλει νὰ ὑποχωρῇ, οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον, εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην καὶ εἰς τὰς ἀπατησεις τοῦ θεάτρου, ὡσάντις δὲ ἀναγκάζεται νὰ πράξῃ τοῦτο, δὲν θέλει ν' ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην ἀπ' εὐθείας.

Ἐν τῇ διαμάχῃ δὲ ταύτῃ μεταξὺ τοῦ ἰδεώδους του καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ θεάτρου, ὁ Ζολᾶς δὲν ἠθέλησε νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν παράστασιν, λέγων ὅτι τὸ ἔργον δὲν ἦτο εἰσέτι ὄριμον, ὅτι ἀπῆρτο ἄλλοι δοκιμαί, κτλ.

Οἱ κακόγλωσσοι λέγουσιν, ὅτι ἐπράξε τοῦτο μετὰ πονηρίας, ὅπως ἀπεκδυθῇ πᾶσαν εὐθύνην ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας.

Ὁ κύριος Βουσανᾶχ', ἢ τις ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ, μεταβάλλων εἰς δράμα τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ζολᾶ, ἠκολούθησε τὸ σύστημα ὅπερ ἐφηρμόσθη εἰς τὴν μεταφρασίν τοῦ Assommoir, τοῦ Ventre de Paris, τοῦ Pot Ronille, τῆς Nana, κτλ. Ἀντὶ, δηλαδὴ, νὰ περιστείλῃ ἐντὸς τεσσάρων ἢ πέντε πράξεων ὅλην τὴν δράσιν τοῦ μυθιστορήματος, παρομοιάζει αὐτὴν εἰς τὰ βλήματα τοῦ θεατοῦ διὰ σειρᾶς ζωηρωτάτων εἰκόνων, ἐκάστη τῶν ὁποίων παρίστησι σπουδαῖον καὶ διαφέρον τι ἐπεισόδιον.

Τὸ δὲ σύστημα τοῦτο εἶνε βεβιαίως τὸ μόνον δυνατόν, ἐνεκα τῆς σχεδὸν ἀπολύτου ἑλλειψεως ἐνότητος ἐν τοῖς μυθιστορήμασι τοῦ Ζολᾶ, ἐν τοῖς ὁποίοις, ὡς ἐν λευκώματι, θαυμάζομεν σειρὰν σκηνῶν, ἀληθῶν μὲν καὶ ἐκπεργωγῶν, ἀλλ' ἀνεξαρτήτων καὶ ἀσχετῶν πρὸς ἄλληλας.

Ἡ πρώτη εἰκὼν τοῦ δράματος ἀναπαρίστησι τὴν σκηνὴν δι' ἧς ἀρχεται τὸ μυθιστόρημα.

Ευρισκόμεθα ἐν Μονασί, παρὰ τὴν εἴσοδον τῶν ἀνθρακωρυχείων. Ὁ Στέφανος Λαντιέ, μηχανικός ἐν ἀργία, ζητῶν ἐργασίαν, συναντᾶται μετὰ τοῦ γηραιοῦ Μαχέ, τοῦ τύπου τούτου τοῦ μεταλλευτοῦ τοῦ διεθνοῦς τὸν βίον 300 μέτρα ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους, καὶ μετὰ τοῦ ρώσσου μηχανιστοῦ Σουβαρίνε, ὅστις συμβουλεύει αὐτὸν νὰ ζητήσῃ θέσιν τινὰ μεταλλευτοῦ ἐν Μονασί.

Ἡ δευτέρα εἰκὼν ἐκτυλίσσεται ἐντὸς τοῦ ἀνθρακωρυχείου.

Ὁ Στέφανος ἐργάζεται, πλησίον δὲ αὐτοῦ ἐργάζεται κόρη τις, ἡ Αἰκατερίνη, θυγάτηρ τοῦ γέροντος Μαχέ, ἣτις δεῖκνυται μέγα διαφέρον διὰ τὸν Στέφανον καὶ τῷ συμβουλεύει περὶ τῆς ἐπιτόχου ἐργασίας εἰς ἣν αὐτὴ πρώτην ἤδη φεραν ἀποδύεται. Τὸ διαφέρον τοῦτο τῆς κόρης δὲ τὸν μηχανικὸν, τὸν μεταβληθέντα εἰς μεταλλευτὴν, ἐγείρει τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ Σαβάλ, εἶδος τινὸς κολοσσού, κτηνωδῶς ἀγαπῶντος αὐτήν.

Τρίτη εἰκὼν. Ὁ Στέφανος ἐγένετο ὑπότροφος τοῦ γέροντος Μαχέ, ὁ δὲ Σαβάλ ἐβίασε τὴν Αἰκατερίνην, ἣτις, ὡς ἐκ τούτου, ἀναγκάζεται νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου ὅπως ἀπολυθῆσῃ αὐτὸν, ὅστις ἀπειλεῖ ὅτι δὲν θὰ τὴν νυμφευθῇ.

Ἐν τούτοις, ὁ Μαχέ ἐπιστρέφει οἴκαδε φέρων τὸν μισθὸν τῆς δεκαπενθημερίας, καὶ παρατηρεῖ ὅτι δὲν θὰ ἐπαρκέσῃ οὔτε πρὸς ἀγορὰν ἄρτου.

Ὁ Στέφανος τότε ὁμιλεῖ περὶ ἀπεργίας.

Ἐν τῇ τετάρτῃ εἰκόνι, διαταγὴ τις τῆς διευθύνσεως τῶν ἀνθρακωρυχείων ἀφαιροῦσα ἐκ τοῦ μισθοῦ τῶν ἐργατῶν τὰ εἶσοδα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ὑπογίων στοῶν διὰ ζύλων, προκαλεῖ τὴν ἀπεργίαν.

Οἱ ἐργάται, παρορμηθέντες ὑπὸ τοῦ Στεφάνου, ὀρκίζονται ὅτι δὲν θὰ ἐπαναλάβωσι τὴν μὴ ἀμειβομένην ἐργασίαν.

Ἡ δυστυχία ἐν τούτοις ἐπιτείνεται.

Ἐν τῇ πέμπτῃ εἰκόνι παριστάμεθα μάρτυρες σπαραξικαρδίου σκηπτοῦ ἡ Ἀλξίρη, ἄλλη θυγάτηρ τοῦ Μαχέ, ἀποθνήσκει πνιγείσα ἐκ βηχῶς, ἣν ἡ δυστυχὴς ἀπέκτησεν ὡς ἐκ τῆς ὑγρασίας τοῦ ἀνθρακωρυχείου.

Ἡ Αἰκατερίνη ἐρχεται ὅπως προσφέρῃ εἰς τὴν οἰκογενεὶαν ὀλίγα χρήματα, ἅτινα κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ διὰ τῆς ἐργασίας τῆς, ἀλλ' ἀποκρούεται: τὸ αἶσθημα τῆς τιμῆς εἶνε ἰσχυρότερον τῆς πείνης παρὰ τῇ ἀγαθῇ ἐκείνῃ καὶ ἐντίμῳ οἰκογενεῖα ἐργατῶν.

Ἡ Ἀλξίρη ἀποθνήσκει, οἱ δὲ γονεῖς ὀρκίζονται νὰ ἐκδικήσωσιν αὐτήν.

Ὁ Στέφανος καὶ ὁ Σουβαρίνε διοργανοῦσι τὴν ἀπεργίαν ἐν τῇ ἕκτῃ εἰκόνι.

Ἐν τῇ ἑβδόμῃ δὲ ἐπέρχεται ἡ περιβόητος ἀγχιρυσίς, περὶ ἧς τόσος ἐγένετο λόγος, καθ' ἣν οἱ πυροβολισμοὶ κατὰ τῶν χωροφυλάκων ἐξηρέθησαν τὰ νεῦρα τῶν λογοκριτῶν.

Ἡ σύγκρουσις αὕτη λαμβάνει χώραν ὡς ἐκ τῆς προσδοσίας τοῦ Σαβάλ, ὅστις, ὅπως ἐκδικηθῇ τὸν Στέφανον, ἀποκαλύπτει εἰς τὸν Διευθυντὴν ὅτι τὸ στόλιον τοῦ ἀνθρακωρυχείου θὰ καταληφθῇ ὑπὸ τῶν ἀπεργούντων.

Ὁ γέροντος Μαχέ φονεύεται διὰ πυροβόλου, ὁ δὲ Στέφανος σώζεται ὑπὸ νεάνιδος τινός, Mouguette, δεχομένης εἰς τὸ στήθος τῆς σφαῖραν τὴν δι' αὐτὸν προωρισμένην.

Εἰς τὰς ἐπομένους εἰκόνας οἱ ἐργάται, δαμασθέντες ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῆς ἀνάγκης, ἐτοιμάζονται νὰ κατεργασθῶσι καὶ πάλιν εἰς τὰ ἀνθρακωρυχεῖα εἰς μόνος, ὁ Σουβαρίνε, δὲν ὑποχωρεῖ, καὶ ἐτοιμάζεται νὰ ἐκτελέσῃ μόνος τὸ ἔργον τῆς καίαιστροφῆς τῶν ἀνθρακωρυχείων...

Διήνης ὄλαι αἱ ὑπόνοιαι πλημμυροῦνται, ἐν μέσῳ δὲ

τῆς γενικῆς ἀταξίας, ἐμφανίζεται τρομερὸς ὁ Σουβαρίνε, οὗτινος τὸ ἀπασίαν ἔργον ἐπ' ἐτελέσθη. γιγαντιαῖα ἐκρηκτικὰ καταστρέφει τὴν ζυλοποῦστικὴν δὴλην.

Μεταφερόμεθα εἰτα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀνθρακωρυχείου.

Ὁ Στέφανος, ἡ Αἰκατερίνη καὶ ὁ Σαβάλ εὐρίσκονται ἐντὸς ρήγματός τινος, ὅπερ τὸ ὕδωρ δὲν ἐπλημμύρησεν εἰσέτι. Καίτοι δ' ἔχων τὸν θάνατον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ὁ κτηνώδης Σαβάλ θέλει νὰ βιάσῃ τὴν Αἰκατερίνην... Ὁ Στέφανος δὲν ἀντέχει, καὶ σπαραγαλλίζει αὐτόν.

Τὸ ὕδωρ ἐν τούτοις ἀνέρχεται, ὁ Στέφανος δὲ καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἐναγκαλιζόμενοι τὸ πτώμα ὅμως τοῦ Σαβάλ, φερόμενοι ὑπὸ τῶν ὕδατων, χωρίζεται αὐτοὺς καὶ πάλιν...

Ἐν τῇ τελευταίᾳ εἰκόνι εὐρισκόμεθα, ἐπὶ τέλους, ἐν πλήρει ἡμέρᾳ. Ὁ Στέφανος καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἐγήρασαν κατὰ εἰκοσὶν ἔτη, αἱ δὲ κόμαι αὐτῶν ἐλευκάνθησαν, λεπτότατον μόνον νῆμα συνδέει ἀκόμη πρὸς τὴν ζωὴν τὴν Αἰκατερίνην, ἣτις ἀποθνήσκει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς μητρός τῆς ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Στεφάνου, ἀναλυομένου εἰς δάκρυα καὶ ζητοῦντος συγγνώμην παρὰ τῆς γραίας, διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ σώσῃ τὴν θυγατέρα τῆς.

Ἡ Μαχέ ἀποκρίνεται: — Δὲν πταίσεις σὺ, πταίους πάντες. — Καὶ ὁ Στέφανος προστίθησι: « Ἐλεος διὰ τοὺς ἀποκλήρους ἀπαντας! »

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Αἱ ἐκθέσεις τοῦ ἐν Αἴλλῃ τῆς Γαλλίας ἀμερικανοῦ προξένου ἀναφέρουσι σκουζαίαν ἀνακαλύψιν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου δὲ Τόρη, ἀπορῶσαν τὴν κατασκευὴν ἐξωτικῆς λίθου. Παράγεται τοῦτο ὑπὸ κινεζικῶν τινος φυτοῦ παρεμπεροῦς τῷ Boemelia Ailis, τιμᾶται δ' ἐν Κίνα ἡ κλωστή αὐτοῦ 30—40 λεπτῶν τὸ μιλιογράμμον. Κατὰ τὰς διαθεβαιώσεις τοῦ ἐφευρέτου αἱ ἴνες τοῦ φυτοῦ τούτου εἶνε ἰχυρόταται, δύναται ν' ἀναμιχθῶσι μετὰ λίθου, μετάξης καὶ μαλλιοῦ καὶ βάμβακος καὶ χρησιμεύει ὡς κλωστή πρὸς ραφὴν καὶ χωρὶς νὰ κλωσθῇ.

Ἡ ἐν Βρεσλαύᾳ ἐκθεσις θὰ περιλαμβάνῃ τὴν μεγίστην ἐκθεσιν ζῶων, ἣτις ἐγένετο ποτε ἐν Γερμανίᾳ. Ἐν συνόλῳ ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἐκτεθῶσι 3448 ζῶα, ἧτοι 324 ἵπποι, 1160 βόες, 1457 πρόβατα καὶ 507 χοῖροι. Ἐννοεῖται δ' ὅτι ἡ Σιλεσία, τῆς ὁποίας ἡ Βρεσλαύα πρωτεύουσα, ἐκθέσει τὰ πλεῖστα ζῶα, ἧτοι 190 ἵππους, 686 βόας, 714 πρόβατα καὶ 87 χοῖρους. ἐν ὅλοις 1977. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἄλλαι χῶραι τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας μετέχουσι πᾶσαι τῆς ἐκθέσεως. Ἐκτὸς δὲ τῶν γεωργικῶν ζῶων θὰ ἐκτεθῶσι καὶ πτηνὰ καὶ μέλισσαι, ποῖς δὲ λιπάσματα, σπόροι καὶ πᾶν σχετικὸν τῇ γεωργίᾳ, μηδ' αὐτῆς τῆς πεταλωτικῆς ἐξαιρουμένης.

Ἐν Δυσσελδίῳφῃ ἠρώθη πανηγυρικῶς τῇ 19)31 μαρτίου, ἡ κηπουρικὴ ἐκθεσις.

Τῇ 1η Ἀπριλίου ἠνεψύθη ἐν Βιέννῃ, ἐν τῷ Πράτερ τῆς, ἡ ἀεροστατικὴ ἐκθεσις, τῆς ὁποίας μετέχει ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία. Ἐν αὐτῇ εἶνε ἐκτεθειμένον πᾶν χρησιμὸν εἰς τὴν ἀεροστασίαν, ὑπάρχει δὲ πλῆθος προτύπων διαφόρων ἀεροστάτων, ἐν οἷς καὶ ἐν ἰσοφῶν τοιοῦτο. Τὸ ἀξιοπεριεργότατον ὅμως τῆς ἐκθέσεως μέρος ἀποτελοῦσι τὰ ἐκθέματα τοῦ ἐν Βιέννῃ ἀεροναυτικῆ καταστήματος κ. Βικτωρὸς Σίλμπερερ.